

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็น
เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในเด็กนักเรียน

Effect of Problem Based Learning Towards Knowledge on
Sex Education and Opinions on Sex Risk Behaviors Among
Students

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารยา	อดุลตระกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด	พจนามาตร์
อาจารย์ กนกทิพย์	สว่างใจธรรม

งานวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในเด็กนักเรียนนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความร่วมมือจากคณะครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะผู้บริหารโรงเรียน คณะอาจารย์และนักเรียนผู้ร่วมกิจกรรมทุกท่านที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ มา ณ.โอกาสนี้ ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะเป็นแนวทางทำให้วิธีการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่นมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้มีความรู้และทัศนคติที่ดี ลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในอนาคต

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อคิดเห็นในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล นักวิจัยสนามทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและให้ความรู้สำหรับนักเรียน และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่สนับสนุนทุนในการดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

การสอนเรื่องเพศศึกษาในรูปแบบเดิมที่ใช้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการส่งผ่านความรู้ด้วยการสื่อสารทางเดียว วิธีการเรียนการสอนแบบนี้นอกจากจะไม่ดึงดูดให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในชั้นเรียนแล้ว ยังไม่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถซักถามหรือพูดถึงในหัวข้อหรือปัญหาที่มีความสนใจหรือสงสัย ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการเรียนรู้ให้สามารถคิดและวิเคราะห์ในประเด็นหรือหัวข้อทางเพศที่เกิดขึ้นจริงในวัยรุ่น ดังนั้นการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การศึกษาวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากมีรายงานพบว่าเป็นวัยที่เริ่มจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาเรื่องของการทำแท้งในวัยรุ่น และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ตัวปัญหาจะเป็นการตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน คณะผู้วิจัยประเมินประสิทธิผลของวิธีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยการใช้แบบวัดความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายตามแบบปกติกับกลุ่มที่เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอนของทั้งสองกลุ่ม พบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมและเมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t ที่เป็นอิสระต่อกัน (independent t test) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระหว่างก่อนและหลังการสอน พบว่าคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอนของทั้งสองกลุ่ม พบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่ม

ควบคุมแต่ทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t ที่เป็นอิสระต่อกัน (independent t test) พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษานี้ บ่งชี้ว่าการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาดีขึ้น ทั้งยังเป็นวิธีการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในการคิด วิเคราะห์ และมีความร่วมมือกันในกลุ่มเพื่อสืบค้นหาความรู้ ซึ่งเป็นทักษะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ในยุค ศตวรรษที่ 21 การเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาควรจัดเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและ สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยจึงจะเกิดประสิทธิผล ทั้งนี้ครูผู้สอนในโรงเรียนสามารถนำแนวคิดของการ เรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปปรับใช้ในการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน ทั้งในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง กับเพศศึกษาและเนื้อหาอื่นๆในหลักสูตร

บทคัดย่อ

การสอนเพศศึกษาในเด็กนักเรียนโดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมจะเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความรู้และลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่างๆ การศึกษาวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการนำเสนอจากครูในการเลือกเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องมีนักเรียน จำนวน 28 คนและ อีก 1 ห้องเป็นกลุ่มควบคุมมีนักเรียน จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแผนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือแบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ผลการศึกษาพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .000$) แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังการสอน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอนพบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t ที่เป็นอิสระต่อกัน (independent t test) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอนไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอนพบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

ผลการศึกษานี้ บ่งชี้ว่าการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาควรจัดเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนจึงจะเกิดประสิทธิผล

Abstract

Appropriate sex education for school children will increase knowledge and reduce sex risk behaviors. This quasi experimental research aimed at exploring the effectiveness of problem based learning towards knowledge on sex education and opinions on sex risk behaviors among students in Mattayom 4. Study samples were selected by a teacher as a case (classroom A, 28 students) and a control (classroom B, 35 students) group. The instruments were the problem based learning teaching plan and the questionnaire developed by the researchers.

Results revealed that; the mean score of knowledge on sex education in both case and control groups, was increased after learning. In the case group, there was a statistical significantly difference of the mean score between pre- and post-test ($P\text{-value} < .000$), while no significantly difference was found in the control group. Post-test mean score in the case group was statistical significantly higher than the control group (independent t-test, $P\text{-value} < 0.000$).

The mean score of opinions on sex risk behaviors in both case and control groups was also increased after learning. Contrast from the result on knowledge, comparison of mean score between pre- and post-test found statistical significantly difference only in the control group ($P\text{-value} < .05$). Even though, the post-test mean score in the case group was higher than the control group but there was not statistical significantly difference.

The results of this study indicate that learning on sex education will be effective if the lesson plan includes the contents related to the needs of clients.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ง
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
นิยามศัพท์ในการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น	8
เพศศึกษาและการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน	11
การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	13
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	30
ข้อมูลความรู้เรื่องเพศศึกษา	33
ข้อมูลความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	36

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
การสรุปผลการวิจัย	39
การอภิปรายผล	41
ข้อเสนอแนะ	45
เอกสารอ้างอิง	46
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แผนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	50
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	56
ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	65
ภาคผนวก ง ตารางรายละเอียดการตอบแบบวัดความรู้	66
ภาคผนวก จ ใบรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม	78
ประวัติผู้วิจัย	79

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	30
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพครอบครัว และรายได้ที่ได้รับสำหรับการใช้จ่าย	31
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเพศศึกษาและพฤติกรรมเสี่ยง	32
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองจำแนกตามระดับคะแนนความรู้ เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนการทดลอง	33
5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนความรู้ เกี่ยวกับเพศศึกษาหลังการทดลอง	34
6 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษา และทดสอบความแตกต่าง ระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยค่า pair t-test	35
7 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาที่เพิ่มขึ้น ระหว่างก่อนและ หลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยค่า independent t-test	35
8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองจำแนกตามระดับคะแนนความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศก่อนการทดลอง	36
9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองจำแนกตามระดับคะแนนความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางหลังการทดลอง	37
10 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และทดสอบความ แตกต่างระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยค่า pair t-test	37
11 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยค่า independent t-test	38

สารบัญตารางในภาคผนวก

ตารางที่	หน้า
12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกการตอบความรู้ได้ถูกต้องตามรายชื่อ	66
13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกการตอบความรู้ได้ถูกต้องตามรายชื่อ	68
14 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกรายชื่อ	70
15 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อค่านิยมการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับ เพศในวัยรุ่นของกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนจำแนกรายชื่อ	72
16 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกรายชื่อ	74
17 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อค่านิยมการปฏิบัติตัว เกี่ยวกับเพศในวัยรุ่นของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนจำแนกรายชื่อ	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัญหาจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การสื่อสาร รวมทั้งค่านิยมและความมีอิสระทางเพศ วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่รับเอาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มาใช้ โดยขาดการไตร่ตรองว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ รวมทั้งการพูดคุยความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างเปิดเผยในสังคมยังไม่เป็นที่ยอมรับทำให้วัยรุ่นบางส่วนยังขาดความรู้ด้านเพศศึกษาที่ถูกต้อง แต่วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางเพศอย่างรวดเร็ว มีแรงขับทางเพศสูงทำให้อยากรู้และอยากลอง ประกอบกับปัจจุบัน สื่อต่างๆที่สามารถแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งสถานบริการ เช่น ผับ บาร์ ที่จัดบรรยากาศและการแสดงที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้นมากมาย เป็นสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้วัยรุ่นสนใจใคร่รู้เรื่องเพศและมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเร็วขึ้นเป็นผลทำให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหมายถึงการมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุยังน้อย การมีคู่นอนหลายคน หรือมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศในที่ลับตา การอยู่สองต่อสองกับคู่อริ การเที่ยวตามแหล่งบันเทิง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดการควบคุมตนเอง จากการเฝ้าระวังเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่น พบว่ากลุ่มวัยรุ่นชายเคยมีเพศสัมพันธ์ 17% และวัยรุ่นหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์ 8.7% โดยวัยรุ่นชายนั้นส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์กับคนรักหรือแฟน 79.8% และพบว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหญิงเป็นการมีเพศสัมพันธ์แบบสมัครใจถึง 62.5% ส่วนพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยพบว่าวัยรุ่นชายมีการใช้ถุงยางอนามัย 46.9% และวัยรุ่นหญิงมีการใช้ถุงยางอนามัย 39.1% สาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร พบว่าวัยรุ่นชาย 81.7% และวัยรุ่นหญิง 48.3% เกิดจากการดูหนังโป๊ หรือวีดิโอโป๊ (สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์, 2554)

การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากข้อมูลของกรมควบคุมโรคพบว่า อัตราการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี เพิ่มขึ้นในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา และมีอัตราป่วยเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า กล่าวคือ ในปี 2552 มีอัตราการป่วยต่อแสนประชากรถึง 76.5 จากเดิมที่ในปี 2548 มีอัตราป่วยต่อแสนประชากรอยู่ที่ 41.5 นอกจากการติดเชื้อแล้วการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงหากไม่มีการป้องกัน อาจเกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งนำไปสู่การทำแท้งเนื่องจากความไม่พร้อม พบว่าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 - 2552 สถิติการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 15-29 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 123,447 รายต่อปี เป็น 131,748 รายต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 361 ราย (สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2552) เมื่อตั้งครรภ์โดยไม่ได้ตั้งใจ วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยแก้ไขปัญหาด้วยการทำแท้ง แต่เนื่องจากการทำแท้งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญา ผู้หญิงที่ทำแท้งจะเกรงกลัวและปกปิด ดังนั้นจึงไม่ทราบจำนวนการทำแท้งที่แท้จริง จากผลการดำเนินการเฝ้าระวังการแท้งในประเทศไทย โดยดำเนินการนำร่องใน 13 จังหวัดทั่วประเทศ มีโรงพยาบาลเข้าร่วม 134 แห่ง ข้อมูลปี 2554 พบว่า 53 % ของผู้ป่วยที่ทำแท้งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นและเยาวชนโดย 30 % มีสถานภาพเป็นนักเรียนนักศึกษา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นพบว่ามีมากกว่า 80 % เป็นการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ (สำนักการอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2557) นอกจากนี้การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังก่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วยคือ การต้องหยุดหรือออกจากการศึกษา ไม่มีงานทำ ไม่มีค่ารักษาพยาบาลขณะตั้งครรภ์ การคลอดบุตรและการเลี้ยงดูบุตร ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของทั้งแม่วัยรุ่นและบุตรที่เกิดมา เป็นภาวะวิกฤติหนึ่งที่มีผลกระทบทั้งด้านสุขภาพ ทั้งกาย จิต การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งต่อตัววัยรุ่นเอง ครอบครัวและสังคมไทยในภาพรวม

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ป้องกันได้ แต่วัยรุ่นจำนวนมากยังเข้าไม่ถึงข้อมูลและบริการด้านเพศทำให้วัยรุ่นขาดความรู้และทักษะในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาอย่างต่อเนื่อง ขาดความเข้าใจเรื่องการคุมกำเนิดอย่างถูกวิธี ไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือตนเองเมื่ออยู่กับเพศตรงข้าม ถูกกระตุ้นอารมณ์เพศจากสื่อทางลบและใช้สารเสพติด รวมทั้งการเข้าถึงบริการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยเสริมต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่สถานการณ์และแนวโน้มขณะนี้น่าเป็นห่วง กล่าวคือ อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นลดลงจาก 18-19 ปี เป็นประมาณ 15-16 ปี (กรมอนามัย, 2552)

วัยรุ่นเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมวัยเด็กสู่พฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจึงไม่ใช้การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างเดียวแต่ต้องมีการเจริญเติบโตทางสังคมและวัฒนธรรมที่เหมาะสม การเข้าสู่วัยรุ่นกำหนดจากการเข้าสู่ภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์ ดังนั้นวัยรุ่นจึงเริ่มให้ความสนใจกับเพศตรงข้าม มีการแสวงหาสิ่งที่อยู่ในความสนใจทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศขึ้น จากการศึกษาความต้องการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของวัยรุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น มี 5 ประการคือ 1) บทบาททางสังคมที่ทำให้รับรู้เอกลักษณ์ของตนเองสับสน 2) มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศมากขึ้น 3) ขาดความรู้และทักษะชีวิตที่จำเป็น 4) ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการให้ความรู้เรื่องเพศแก่เด็ก และ 5) ขาดการควบคุมตนเองและชอบความท้าทาย (Vuttanont, Greenhalgh, Griffin, & Boynton, 2006) ปัจจัยดังกล่าวสามารถปรับหรือลดลงได้ด้วยการเรียนรู้ที่ดี แต่อุปสรรคประการหนึ่งของการสอนเรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่นให้มีประสิทธิภาพก็คือความเชื่อของผู้สอนและคนทั่วไปที่มองว่า การสอนเพศศึกษาจะทำให้วัยรุ่นอยากทดลองและมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นเปรียบได้กับ “การชี้โพรงให้กระรอก” แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่าการสอนเพศศึกษาของโรงเรียนสามารถปรับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นให้ดีขึ้น ทั้งช่วยชะลอเวลาในการมีเพศสัมพันธ์ ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ จำกัดจำนวนคู่นอนหรือใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (Thato, Jenkins, & Dusitsin, 2008; Kirby, Laris, Roller, 2007)

การสร้างเสริมสุขภาพทางเพศด้วยการสอนเพศศึกษาให้แก่วัยรุ่นเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนและต้องการความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าปัจจุบันสถานศึกษาจะกำหนดให้มีการสอนเรื่องเพศศึกษาไว้ในหลักสูตร แต่ผู้สอนก็ยังสอนอย่างผิวเผิน และมีความเข้าใจว่าต้องพูดถึงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น ทำให้บางคนไม่กล้าสอนด้วยเกรงว่าจะไม่เหมาะสมและเป็นการทำให้ผู้เรียนอยากทดลอง (จิตติพร อิงคฉาวรวงศ์, สุรีย์พร ภฤษเจริญ , กัญจน์ พลอินทร์, และญวนณี จรูญศักดิ์, 2550)นอกจากนี้พบว่าการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะเนื้อหาการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย และมีการสอนไม่ต่อเนื่อง (วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์, 2553) ในความเป็นจริงแล้วเพศศึกษาเป็นเรื่องของการดูแลสุขภาพตามวัย การมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การรักษานวลสงวนตัว การปฏิบัติตัวกับเพศต่างเพศที่เหมาะสม รู้จักปฏิเสธ รู้จักต่อรองและใช้วิธีการป้องกัน เช่น การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อจำเป็น แต่พบว่าวัยรุ่นยังขาดความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้อย่างถูกต้อง หรือไม่ได้รับการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของตนเอง จึงศึกษาตามสื่อต่างๆ หรือพูดคุยกับเพื่อนและมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเกิดขึ้น สนับสนุนด้วยข้อมูลจากการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นหญิงใน

โรงเรียนอาชีวศึกษาจำนวน 497 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างยังมีความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัย การเจาะเลือดตรวจหาเชื้อเอชไอวีไม่ถูกต้อง (จิตติพร อิงคถาวรวงศ์, สุริย์พร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์ และ ญาวนี จริญญาต์, 2550)

การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาควรจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไร ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ สามารถพัฒนาทักษะในการจัดการปัญหารอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคต เป็นการช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นได้ วิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้มีหลายรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based learning) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นตัวสาระความรู้และมุ่งเน้นที่ตัวผู้สอนเป็นสำคัญ แต่จะเน้นที่ตัวผู้เรียนโดยถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญ โดยมุ่งที่ใช้ปัญหาจริงหรือการจำลองสถานการณ์เป็นตัวเริ่มต้น (trigger) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจที่ดี มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใฝ่รู้ และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (Duch, Groh, & Allen, 2001) มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลในการใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมากมายทั้งระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ยังไม่พบรายงานการศึกษาที่นำวิธีการนี้มาใช้ในการสอนเรื่องเพศศึกษา ทั้งๆที่ในปัจจุบันมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศปรากฏให้เห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์ซึ่งสามารถนำมาเป็นประเด็นในการวิเคราะห์และเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยอาศัยทรัพยากรการเรียนรู้และการอำนวยความสะดวกจากผู้สอน เป็นการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาและการเรียนรู้ที่เกิดจากตัวผู้เรียน เกิดการพัฒนาคนให้มีภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ลดภาวะเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศและเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพต่อไป

เมื่อพิจารณาพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบมหาวิทยาลัยพบว่า พื้นที่อำเภอแม่จันซึ่งเป็นพื้นที่ที่นักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงฝึกปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ทั้งการฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ได้แก่ห้องคลอด การแพทย์แผนไทย กายภาพบำบัด รวมทั้งการดูแลสุขภาพ

ของประชาชนในชุมชน ปัญหาที่พบประการหนึ่งคือการมีหญิงตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า 20 ปี เพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังเช่น สรุปรายงานผลการดำเนินงานของห้องคลอด โรงพยาบาลแม่จัน พบว่า ระหว่างปี พ.ศ.2552-2553 มีหญิงตั้งครรภ์อายุต่ำกว่า 20 ปี สูงถึงร้อยละ 21.6 และ 22.7 ตามลำดับ ดังนั้น คณะผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ด้านสุขภาพจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จึงพิจารณาเลือกโรงเรียนแม่จันวิทยาคมเป็นสถานที่ศึกษาในการทดลองใช้วิธีการเรียนเรื่องเพศศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นต่อความรู้และความคิดเห็นของเด็กนักเรียนเกี่ยวกับเพศศึกษา ทั้งนี้ได้เลือกศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 15-16 ปี ซึ่งพบว่าเป็นกลุ่มอายุที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมากที่สุด ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นน่าจะเป็นการช่วยให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีและลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่าง ๆ ลงได้ นับเป็นการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มวัยรุ่นเพื่อลดการตั้งครรภ์ในขณะที่ยังไม่พร้อม รวมทั้งลดการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ในขณะเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับกลุ่มที่ใช้การเรียนรู้แบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนการเรียนรู้
2. นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์ในการวิจัย

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึงการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสนใจและค้นหาข้อมูลที่ต้องการด้วยตนเอง โดยใช้สถานการณ์ปัญหาที่เป็นสื่อภาพยนตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม โดยมีครูเป็นผู้ดูแล

กระบวนการกลุ่มของผู้เรียนให้มีการตัดสินใจที่ดี มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถหาความรู้ได้ครบตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ความรู้เรื่องเพศศึกษา หมายถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเพศศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางเพศ ปัญหาทางเพศ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น รวมถึงการปฏิเสธ การต่อรอง การคบเพื่อนต่างเพศและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เกิดขึ้นจากประสบการณ์เรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วัดความรู้ที่เกิดขึ้นโดยให้ผู้เรียนตอบแบบวัดความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง ความรู้สึกและความเชื่อเกี่ยวกับความเสี่ยงอันเกิดจากการแสดงออกทางเพศของบุคคล ซึ่งมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ ความรู้และสภาพแวดล้อมที่ได้พบซึ่งจะมีผลต่อปฏิกิริยาโต้ตอบไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความรู้สึกของตนเอง วัดโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น การมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่นการอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศในที่ลับตา การอยู่สองต่อสองกับคู่รัก การเที่ยวตามแหล่งบันเทิง และการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม ซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 15-16 ปี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในนักเรียนอายุระหว่าง 15-16 ปี โดยศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นโดยตรงคือนักเรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาที่ตรงกับความสนใจโดยเกิดความคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. คณะครูผู้สอนในโรงเรียนได้ตัวอย่างรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นความมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. โรงเรียนมีสื่อการสอนเรื่องเพศศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปขยายผลในการจัดการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ได้ เป็นการช่วยลดปัญหาด้านสุขภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้มีความรู้และทัศนคติที่ดี ลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในอนาคต

4. คณะนักวิจัยจะได้มีประสบการณ์ในการใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้และเตรียมสำหรับวางแผนการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ตามแนวนโยบายของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่มีข้อเสนอแนะให้ปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในนักเรียน คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น
2. เพศศึกษาและการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน
3. การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

การเจริญเติบโตของมนุษย์ตั้งแต่เด็กเป็นการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายเป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละวัยเป็นผลมาจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดู วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในด้านเพศทั้งเพศหญิงและเพศชายมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจและการปรับตัวของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและด้านเพศของเด็กวัยรุ่นจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วในระยะก่อนวัยรุ่น ขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านเพศไปสู่ภาวะจะดำเนินไปในระยะเวลา 2 ปี คือ เริ่มเมื่อมีอายุประมาณ 10-11 ปีขึ้นไป การพัฒนาทางด้านเพศของแต่ละเพศก็แตกต่างกัน การพัฒนาที่สำคัญของเด็กผู้ชาย คือการสามารถหลั่งน้ำกามได้ สำหรับผู้หญิงการพัฒนาที่สำคัญ คือ การมีประจำเดือน และจะพัฒนาถึงขั้นที่สมบูรณ์เป็นหนุ่มสาวอย่างแท้จริงมีภาวะทางเพศ ประมาณอายุ 13 ปี สำหรับเด็กหญิงและประมาณอายุ 15 ปี สำหรับเพศชาย (Marilyn, & Wilson, 2009)

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์และสังคม ทำให้วัยรุ่นมีความสนใจในเรื่องเพศ อยากหาประสบการณ์ใหม่ให้กับชีวิต โดยเฉพาะประสบการณ์ทางเพศ ประกอบกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีสิ่งยั่วยุในเรื่องเพศมากขึ้น เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ วีดีโอ อินเทอร์เน็ต ที่มีการเผยแพร่ข่าวสารในเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมและสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย นอกจากนี้ผลจากการพัฒนาประเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบครอบครัวความผูกพันใกล้ชิดของสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลง พ่อ แม่มีเวลาอยู่กับลูกน้อยลง ในขณะที่วัยรุ่นเป็นวัยที่

กำลังเตรียมตัวจะพึ่งตนเองเป็นอิสระแต่ยังต้องการได้รับการสนับสนุนปกป้องและคำแนะนำจากบิดามารดา จึงอาจเกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา หรือวัยรุ่นบางคนต้องเดินทางจากต่างจังหวัดเพื่อเข้ามาเรียนในสถานศึกษา ต้องเข้ามาอยู่ในหอพักโดยไม่มีผู้ปกครองดูแล ตลอดจนอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางตะวันตกที่เผยแพร่เข้ามาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปิดเผยในเรื่องเพศสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมในวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นอยากรู้ อยากทดลอง ต้องการความสนใจจากเพศตรงข้าม ความต้องการเหล่านี้จะเข้าไปแทนที่การยึดติดกับบิดามารดา ความรู้สึกต่อเพศตรงข้ามมักจะรวมเป็นสิ่งเดียวกันกับความใกล้ชิดทางร่างกายและทางเพศสัมพันธ์ และวัยรุ่นหญิงมักมองความสำคัญระหว่างเพศเป็นเรื่องของความรักที่เป็นสิ่งสวยงาม เป็นความอบอุ่น ความผูกพัน โดยเฉพาะความรักของตนเป็นความรักที่แท้จริงควรแก่การให้และการเสียสละ ส่วนวัยรุ่นชายมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องของความใคร่ เป็นการแสวงหาสิ่งกระตุ้นทางเพศและความสุขทางเพศ จึงต้องการจะมีเพศสัมพันธ์เมื่อมีโอกาส ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าวัยรุ่นอาจมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันสมควร สนับสนุนด้วยผลการศึกษาเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์และรูปแบบของพฤติกรรมทางเพศตามทัศนะของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดสงขลาในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นและเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน 1,156 คน พบว่า วัยรุ่นและเยาวชนร้อยละ 66.2 เชื่อว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก (อนงค์ ประสานวนกิจ, ปราณิต ส่งวัฒนา, และ บุญวดี เพชรรัตน์, 2552) และการศึกษาเรื่องสาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1 ในกลุ่มตัวอย่าง 346 คนพบว่า สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์มีหลายประการ เช่น ความต้องการทางเพศเป็นความต้องการตามธรรมชาติที่ต้องหาวิธีตอบสนอง การเกิดความรู้สึกทางเพศเป็นความรู้สึกที่ควบคุมได้ยากอาจทำให้มีเพศสัมพันธ์ได้ การมีเพศสัมพันธ์กับหลาย ๆ คน ทำให้รู้สึกว่าตนเป็นคนมีเสน่ห์ (อุดมลักษณ์ ไชยเดช, 2551)

ในประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศเกาหลีใต้ พบว่า วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-23 ปี เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว โดยพบในเพศชายร้อยละ 23 เพศหญิง ร้อยละ 10 ส่วนในประเทศเวียดนามพบในเพศชายร้อยละ 15 เพศหญิง ร้อยละ 2 และยังพบว่าในเพศหญิงนั้นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับเพื่อนชาย ร้อยละ 73 ส่วนเพศชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 19 ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์เร็วในกลุ่มวัยรุ่นนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่า อาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา เช่น ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น สำหรับประเทศไทยจากการเฝ้าระวัง

ของสำนักงานระบาด กรมควบคุมโรค ในปี พ.ศ.2554 ดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20,827 คน ผลการสำรวจพบว่านักเรียนชาย ร้อยละ 73.0 เคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์โป๊ ร้อยละ 43.9 เคยดูหนังสือโป๊ วีซีดีโป๊ วิดีโอโป๊ นักเรียนหญิง ร้อยละ 68.6 เคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์โป๊ ร้อยละ 15.1 เคยดูหนังสือโป๊ วีซีดีโป๊ วิดีโอโป๊ นักเรียนชายร้อยละ 4.2 และนักเรียนหญิงร้อยละ 3.0 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนชาย เท่ากับ 12.2 ปี ส่วนอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรกนักเรียนหญิงเท่ากับ 12.3 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่มากที่สุด การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก พบว่าในกลุ่มนักเรียนชายใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ร้อยละ 55.1 และนักเรียนหญิงมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ร้อยละ 44.9 มีประเด็นที่น่าสนใจเกิดอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของในปี พ.ศ. 2554 พบว่าในกลุ่มนักเรียนชายมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 0.6 และนักเรียนหญิงมีสัดส่วนคงที่ร้อยละ 0.3 (สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2554)

สรุปได้ว่า จำนวนของนักเรียนชายและหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้นมีอายุน้อยลง นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกด้วยความสมัครใจ มากกว่าร้อยละ 70 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยที่มีการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในระดับต่ำ ส่วนนักเรียนชายมีการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าในขณะที่นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อที่ผลักดันในวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงมากขึ้น นักเรียนกลับไม่สามารถเข้าถึงความรู้ที่สำคัญในการป้องกันตัวเองจากภาวะคุกคามทางสุขภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากผลจากการเฝ้าระวังที่พบว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น อัตราการใช้ถุงยางอนามัยต่ำยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน เพศศึกษาเป็นมาตรการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพศศึกษาที่ดีจะช่วยให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้องเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีทัศนคติที่ดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งจะช่วยยับยั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ช่วยลดจำนวนคู่นอนและเพิ่มอัตราการใช้ถุงยางอนามัย

เพศศึกษาและการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน

ความหมาย

เพศศึกษา (sex education) คือกระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ อันเป็นผลทำให้บุคคลเข้าใจพฤติกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตนับแต่เกิดจนตาย ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องเพศ เพื่อสามารถปรับตัวดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับคนเพศเดียวกัน หรือต่างเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

เพศศึกษาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ รู้จักบทบาทและคุณค่าของความเป็นชายและหญิงในสังคม รู้เท่าทันธรรมชาติและความต้องการทางเพศของตนเองและของเพศตรงข้าม เพื่อจะได้รู้จักควบคุม ความต้องการของตนเองและระวังป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์ในการป้องกันตัวเอง ตลอดจนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย

การสอนเพศศึกษาในโรงเรียน

การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนนับว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมที่ช่วยลดผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นจากพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นอยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และความคิด สนใจใคร่รู้ในเรื่องเพศเป็นพิเศษ ทั้งยังอยากทดลองและแสดงออกในเรื่องนี้ ถ้าห้องเรียนสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้เรื่องเพศ โดยครูมีทักษะในการสอนที่เข้าใจง่ายและรับฟังมุมมองของวัยรุ่น ก็จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของวัยรุ่น และส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมไปพร้อม ๆ กัน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา โดยทั่วไปอาจเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน กับการจัดประสบการณ์โดยผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งทั้งสองแบบควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

1. เป็นกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ ได้จัดระบบความคิดความเชื่อเรื่องเพศศึกษามาแล้วจากครอบครัว คนใกล้ชิด เพื่อน และจากสภาพแวดล้อมเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และตัวแบบในสังคม เป็นต้น ดังนั้น นักเรียนจึงมีความเชื่อเป็นของตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับนับถือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งด้วยกระบวนการที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเท่านั้น จึงจะนำไปสู่การเรียนรู้เพศศึกษาที่เหมาะสมได้

2. การเลือกใช้สื่อการสอน และการเลือกใช้ภาษาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงเพศวัยเด็ก ระดับการรับรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็ต้องให้มีความน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาที่มีอยู่ในโรงเรียนปัจจุบัน

การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนนั้นกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้เรื่อง “เพศศึกษา” ในนักเรียน โดยแบ่งการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ 6 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

1. พัฒนาการทางเพศ (human sexual development) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเจริญเติบโต พัฒนาการทางเพศตามวัย ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

2. สัมพันธภาพ (interpersonal relation) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อนเพศเดียวกัน และต่างเพศ การเลือกคู่ การเตรียมตัวก่อนสมรส และการสร้างครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสามี-ภรรยา พ่อ-แม่-ลูก

3. ทักษะส่วนบุคคล (personal and communication skills) ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น ทักษะการสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์ และควบคุมความสัมพันธ์ให้อยู่ในความถูกต้องเหมาะสม ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการขอความช่วยเหลือ ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ

4. พฤติกรรมทางเพศ (sexual behaviors) การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศหรือบทบาททางเพศ (gender role) ที่เหมาะสมกับบทบาททางเพศและวัย เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เกิดความเสี่ยงทางเพศเช่น เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น เพศสัมพันธ์ที่ปราศจากการป้องกันการตั้งครรภ์หรือการติดเชื้อ การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมอย่างสมดุล

5. สุขอนามัยทางเพศ (sexual health) ความรู้ความเข้าใจและสามารถดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้ตามวัย เช่น การดูแลรักษาอวัยวะในระบบสืบพันธุ์ อนามัยการเจริญพันธุ์ สังเกตการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และความผิดปกติในลักษณะและหน้าที่ของอวัยวะเพศการหลีกเลี่ยงอันตรายจากการชอกช้ำ บาดเจ็บ อักเสบและติดเชื้อ รวมถึงการถูกล่วงเกินทางเพศ

6. สังคมและวัฒนธรรม (society and culture) ค่านิยมในเรื่องเพศที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย การให้เกียรติเพศตรงข้าม การรักษานวลสงวนตัว ไม่ปล่อยใจให้เกิด

เพศสัมพันธ์โดยง่าย การปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะจากสื่อที่ช่วยทางเพศต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพศ

ในการเรียนการสอนเพศศึกษาแบบดั้งเดิมนั้น การสอนจะเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลางหรือผูกขาดการสอนอยู่คนเดียวในการทำหน้าที่ ส่งผ่านความรู้สู่ผู้เรียนในเรื่องของเพศศึกษาในเชิงกายภาพ การมีเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมทางเพศ วิธีการเรียนการสอนแบบข้างต้นนอกจากจะไม่ดึงดูดให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในชั้นเรียนแล้วยังไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถซักถามหรือพูดถึงในหัวข้อหรือปัญหาที่พวกเขามีความสนใจหรือสงสัย ผลสืบเนื่องต่อมาก็คือผู้เรียนจะไม่ได้รับการสอนให้สามารถคิดและพูดในประเด็นหรือหัวข้อทางเพศที่เกิดขึ้นจริงกับพวกเขา เพราะความกลัวที่จะถูกมองหรือตกเป็นเป้าสายตาของเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ท้ายที่สุดการไม่เปิดใจและไม่เปิดเผยแบบตรงไปตรงมาจะนำไปสู่การขาดความเข้าใจในประเด็นที่สนใจและก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศตามมา สนับสนุนด้วยผลการศึกษาเรื่องความรู้และทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 382 คน พบว่าวัยรุ่น ร้อยละ 30.04 มีความรู้เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในระดับต่ำ(คลังพลอย เอื้อวิทยาศุภกร,และ อรณิชา โพธิ์หมื่นทิพย์, 2554) และการศึกษาปัจจัยที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายอายุระหว่าง 10-13 ปี จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 112 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศอยู่ในระดับต่ำ (วรวรรณ ทิพย์วาริรมย์, อาภาภรณ์ เผ่าวัฒนา, และ ปัญญารัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา, 2556)

จากผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะเนื้อหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระและร่างกาย และยังมี การถ่ายทอดเนื้อหาเพศศึกษาที่ไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้วัยรุ่นไทยยังมีความรู้ที่จำกัดในเรื่องเพศศึกษาแต่มีค่านิยมทางเพศที่เป็นอิสระ และมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย ทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รวมทั้งการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเรียนและอนาคตของตัววัยรุ่นเอง ดังนั้นบุคลากรทางด้านสุขภาพต้องเร่งรณรงค์ในการค้นหารูปแบบที่เหมาะสมในการให้ความรู้ สร้างทักษะในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ความหมาย

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจที่ดี มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเรียนรู้การทำงานเป็นทีม ใฝ่รู้ และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลก วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ (Duch, Groh, & Allen, 2001)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) หมายถึง วิธีการเรียนรู้บนหลักการของการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิม ให้ผสมผสานกับข้อมูลใหม่ แล้วประมวลเป็นกับความรู้ใหม่ (Barrows, 2000)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นตัวสาระความรู้ และมุ่งเน้นที่ตัวผู้สอนเป็นสำคัญ แต่จะมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียน โดยถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญ โดยมุ่งที่การใช้ปัญหาจริงหรือการจำลองสถานการณ์เป็นตัวเริ่มต้น (trigger) กระตุ้นการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิจารณ์ภายใน ตัวผู้เรียน นำประเด็นจากปัญหาไปสู่การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อเรียนรู้เพิ่มขึ้น และสร้างความเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา

โดยสรุปการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึงการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และต้องการที่จะค้นคว้าหาความรู้ โดยมีครูเป็นผู้ดูแลกระบวนการกลุ่มของผู้เรียน ให้มีการตัดสินใจที่ดี มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถหาความรู้ได้ครบตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

แนวคิดของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนแบบ "การเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative learning)" ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ภายใต้ความเชื่อว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดในบรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่ถูกสร้างขึ้นบนข้อตกลงร่วมกัน และการร่วมมือกัน (cooperation) มากกว่าการแข่งขันกัน กล่าวคือการเรียนรู้แบบนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงเทคนิคที่ใช้ในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นแนวทางที่จะทำงานกับผู้อื่นด้วยการเคารพในความสามารถและมีการสรรค์สร้าง (contributions) ของสมาชิกในกลุ่ม มีการแบ่งปันอำนาจ และความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้ (Duch, Groh, & Allen, 2001)

- 1) เข้าร่วมในการหาความรู้อย่างแข็งขันและอย่างมีความสร้างสรรค์กับงานหรือปัญหาที่มีความท้าทายและมีความซับซ้อน
- 2) ใช้เหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจนและมีความสร้างสรรค์บนพื้นฐานของความรู้ที่เป็นองค์รวมและใช้ประโยชน์ได้จริง

- 3) ติดตามและประเมินความพร้อมของตนเองในการที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ
- 4) บอกได้ถึงความรู้และทักษะของตนที่ต้องได้รับการพัฒนา และ
- 5) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นทั้งวิธีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน ในด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นวิธีการจัดหลักสูตรให้มีกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาที่เป็นจริง ในประเด็นที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นเป็นตัวแกน ส่วนวิธีการสอนเป็นการใช้ปัญหาเป็นสถานการณ์ที่นำไปสู่การแสวงหาความรู้และทักษะด้วยตนเอง โดยผ่านขั้นตอนการแก้ปัญหาที่จัดไว้ให้ และอาศัยทรัพยากรการเรียนรู้และการอำนวยความสะดวกจากผู้สอน อีกทั้งยังเป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ผสมผสานเนื้อหาวิชา วิธีการเรียนการสอนและวิธีการประเมินผลโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีหลักสำคัญในการจัดให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้กลไก 3 ประการคือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed Learning) และการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย (small group learning) ดังมีรายละเอียดดังนี้ (Duch, Groh, & Allen, 2001)

1. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based Learning)

การใช้ปัญหามาเป็นอันดับหนึ่ง (problem comes first) ผู้เรียนจะได้รับโจทย์ปัญหา (case/scenario) จากนั้นจะตั้งคำถามหรือปัญหา (problems) จากโจทย์ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปสืบค้นข้อมูลความรู้มาเพื่อตอบคำถามหรือเพื่ออธิบายปัญหานั้น ๆ ปัญหาหรือคำถามจากโจทย์คือ ปรากฏการณ์ใด ๆ ที่ผู้เรียนไม่สามารถอธิบายได้ ทั้งนี้จะไม่มีการปูพื้นฐานผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยการบรรยาย หรือ วิธีอื่นใดเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ที่ต้องการเพื่อนำมาอธิบายปัญหาหรือคำถามในโจทย์ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องที่กำลังจะศึกษาน้อย หรือไม่มีเลย แต่เมื่อผ่านกระบวนการการเรียนการสอนนี้แล้ว ผู้เรียนจะได้ความรู้เหล่านั้นจากการสืบค้นเอง และ การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน โดยมีครูคอยให้การสนับสนุน (facilitate) การเรียน

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed Learning: SDL) ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ อาศัยกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อเรียนรู้โดยตัวผู้เรียนเอง โดยจะต้องมีเวลาสำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เวลาดังกล่าวจะต้องปรากฏในตารางสอนอย่างชัดเจนทั้งนี้เพื่อ

เป็นการประกันว่าได้มีการจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนสำหรับการศึกษด้วยตนเองอย่างแท้จริง ทั้งนี้ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึงการที่ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

1) กำหนด ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองว่า ยังขาดความรู้อะไรบ้าง ที่ต้องการในการตอบปัญหาหรือโจทย์ที่กำหนดมาให้

2) รู้และระบุแหล่งที่จะสืบค้นข้อมูลนั้น ๆ ได้

3) กำหนดวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและลงมือศึกษาที่จะศึกษาได้ และ

4) ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้

3. การเรียนรู้ในกลุ่มย่อย (small group learning)

การเรียนรู้โดยการอภิปรายในกลุ่มย่อย (small group session/tutorial session) ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยการอภิปรายถกเถียงในกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นโอกาสในการทำให้เกิดการขยายความให้กระจ่างชัด (elaboration) ในเนื้อหาที่ได้ศึกษา พร้อมได้มีโอกาสเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มและ ได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เนื่องจากต้องอธิบายคำตอบให้กับเพื่อนในกลุ่มอย่างชัดเจนตามความคิดเห็นที่ตนได้เสนอไว้ และเป็นโอกาสที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทั้งในฐานะผู้พูดหรือถ่ายทอดข้อมูล (transmit message) และในฐานะผู้ฟัง (receive message) ฝึกการทำงานเป็นทีม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม เช่น ประธาน เลขาคณ เลขานุการ และสมาชิกในกลุ่ม มีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มย่อย โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสในการทำหน้าที่เป็นผู้นำ และผู้ตาม ส่งผลให้สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (MacKinnon, 1999)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นฐาน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน รวมถึงทักษะการสืบค้นข้อมูล การสรุปข้อมูล โดยในขั้นเริ่มต้น ผู้สอนควรกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการแก้ปัญหาในขั้นต้นได้แล้ว สถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ จะเพิ่มระดับความยากและซับซ้อนขึ้น อย่างไรก็ตามหากจัดกิจกรรมโดยให้มีการทำกิจกรรมกลุ่มก็ยิ่งเพิ่มศักยภาพของการเรียนรู้ได้มากขึ้น ทั้งนี้การเรียนเป็นกลุ่มในลักษณะร่วมมือกันเรียนรู้อยู่ร่วมกันทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน และแบ่งปันความคิดเห็น

การจัดสภาพแวดล้อมโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้สอนต้องคัดสรรแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าถึงแหล่งนั้นได้ง่าย และเกิดความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ “ปัญหา” เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรอยากรู้ และต้องการแสวงหาความรู้มาแก้ปัญหา โดยผู้เรียนจะมีการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม มีการคิด วิเคราะห์ปัญหา หาเหตุผลมาเชื่อมโยงความคิด เพื่อหาข้อมูลมาพิสูจน์สมมติฐานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนั้น

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะใช้ปัญหาที่เป็นสถานการณ์ที่จัดทำขึ้นหรือเรียกว่า “โจทย์ปัญหา (scenario)” เป็นสื่อกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ในการเรียนจะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ 8-10 คน เริ่มต้นจากการเปิดประเด็น “โจทย์ปัญหา” โดยให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มย่อยทำความเข้าใจกับศัพท์บางคำของสถานการณ์นั้น ระบุนและวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเด็นปัญหา ตั้งสมมติฐาน ทดสอบและจัดลำดับความสำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หลังจากนั้นผู้เรียนจะมีการวางแผนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงนำความรู้ที่ได้มาเข้ากลุ่มและร่วมอภิปราย เพื่อแก้ปัญหาใน “โจทย์ปัญหา” ดังกล่าว ทั้งนี้ในทุกระยะของการเรียนรู้ ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะสนับสนุน (facilitator) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุดตามศักยภาพ โดยอาศัยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการคือ

- 1) การกระตุ้นความรู้เดิม โดยผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมออกมาใช้ให้มากที่สุด เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ความรู้ใหม่
- 2) เสริมความรู้ใหม่ที่เฉพาะเจาะจง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาเป็นฐานในการเรียนความรู้ใหม่จะช่วยให้เข้าใจข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่ได้ดีขึ้น
- 3) ต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่ช่วยต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ เช่น การตอบคำถาม การจดบันทึก การอภิปรายถกเถียงร่วมกับผู้อื่น การรายงานหน้าชั้น หรือต่อหน้าทีประชุมและการสรุป เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือผู้สอนจะทำหน้าที่เพียงการจัดกระบวนการและเกื้อหนุนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการใช้ปัญหาเป็นแนวทางให้กลุ่มผู้เรียนได้แสวงหาคำตอบหรือความรู้เพิ่มเติม การใช้ความรู้ของผู้สอนเป็นเพียงเครื่องมือในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและตั้งคำถาม ไม่ใช่เป็นการใช้ความรู้เพื่อเป็นคำตอบที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน

ปัจจัยที่กำหนดคุณภาพของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Stanford university news latter on teaching, 2001)

คุณภาพของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานจะขึ้นกับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของโจทย์ปัญหา (case/scenario) ต้องชัดเจนและกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
2. การทำงานในกลุ่มย่อย ผู้เรียนต้องรู้หน้าที่และเป้าหมายในการทำกลุ่มย่อย
3. บทบาทของครูในกลุ่มย่อย (tutor/facilitator) ครูต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนไป
4. สื่อ หนังสือ หรือทรัพยากรการเรียนรู้อื่น ๆ ให้มีมากพอต่อการค้นคว้าของผู้เรียน

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มผู้เรียน (ประมาณ 10 คน) จะได้รับสถานการณ์ ผู้เรียนจะร่วมอภิปรายกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องเรียน แล้วแยกย้ายกันไปหาข้อมูลในเรื่องนั้นๆ จากแหล่งต่างๆ แล้วจึงนำกลับมาอภิปรายสรุปเป็นความรู้ การหาความรู้ในหัวข้อเรื่องหนึ่งๆ จะต้องมอบหมายมากกว่า 1 คนเพื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องกันได้ ไม่ใช่แบ่งกันทำคนละหัวข้อ

การเรียนแบบนี้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน ผู้สอนมีหน้าที่เพียงให้ความสะดวกและกำกับให้หัวข้อเรื่องที่ผู้เรียนกำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและเนื้อหาที่ผู้เรียนค้นหาได้นั้นถูกต้องสมบูรณ์ และเชื่อว่าการเรียนจากการตั้งหัวข้อเรื่องเอง หาข้อมูลเอง ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและความจำในเรื่องนั้นมากขึ้น และการทำงานกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนคิดและดำเนินการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นการส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหา มากกว่าการจำเนื้อหาข้อเท็จจริง เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มและพัฒนาทักษะทางสังคม

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจข้อมูลใหม่ได้ การจัดสถานการณ์ที่เหมือนจริง ส่งเสริมการแสดงออกและการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้โอกาสผู้เรียนได้ไตร่ตรองข้อมูลอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนตอบคำถาม จดบันทึก สอนเพื่อน สรุป วิพากษ์วิจารณ์สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ได้ดี

ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีหลายประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. สนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างลุ่มลึก (deep approach) ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเรียนอย่างเข้าใจ และสามารถจดจำได้นานเกิดเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง
2. สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติจำเป็นที่ทุกคนควรมี เพราะสามารถพัฒนาไปเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life long learner)
3. โจทย์ปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนกับการปฏิบัติงานในอนาคต ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สามารถจดจำได้ดีขึ้น
4. ทั้งครูและผู้เรียนสนุกกับการเรียน ในส่วนผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนเพราะได้มีบทบาทในการเรียนรู้เอง (play active part) เช่นการอภิปรายถกเถียงในระหว่างการทำกลุ่มย่อย ฝ่ายครูเห็นพัฒนาการทางด้านความคิดและทักษะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังได้มีโอกาสเรียนรู้ข้ามสาขาที่ตนชำนาญ เนื่องจากโจทย์เป็นแบบบูรณาการ โดยเรียนรู้ไปกับผู้เรียน สามารถเห็นความเชื่อมโยงของศาสตร์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น ทำให้เกิดความคิดกว้างไกล
5. ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ซึ่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการทำงานเดี่ยว
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การหาข้อสรุปเมื่อมีความขัดแย้งเป็นต้น

ข้อด้อยของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้เรียนอาจไม่มั่นใจในความรู้ที่ตนค้นคว้ามา เพราะไม่สามารถกำหนดวัตถุประสงค์อาจมีผลกระทบในทางลบเกี่ยวกับการเรียนได้
2. ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น ทั้งฝ่ายผู้เรียนและผู้สอน ฝ่ายผู้เรียน เนื่องจากต้องค้นคว้าและศึกษาด้วยตนเองจึงต้องการเวลามากขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนโดยการฟังบรรยาย ฝ่ายผู้สอนจะต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในช่วงเตรียมการ ช่วงทำหน้าที่เป็นครูในกลุ่มย่อย (tutor) เป็นต้น
3. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ อาจไม่เหมาะกับผู้เรียนที่ไม่ชอบการอภิปรายถกเถียง ชอบฟังมากกว่า
4. ในกรณีที่จำนวนผู้เรียนมาก ต้องการการลงทุนมาก ทั้งวัสดุ เวลา และยากในการบริหารจัดการ แต่สามารถเป็นไปได้ในส่วนที่เป็นข้อด้อย จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการติดตามและเฝ้าระวังการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และทำการปรับเปลี่ยนแก้ไขตามเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประโยชน์

สูงสุดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้จะต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้รับรู้และตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้คำปรึกษาในระยะแรกของการเรียนที่อาจยังปรับตัวไม่ได้ และต้องเตรียมครูให้ตระหนักถึงบทบาทที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการสอนในกลุ่มย่อย การเตรียมบทเรียน การวัดและการประเมินผล เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่าการสอนเรื่องเพศเป็นกระบวนการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการศึกษาที่จะให้บุคคลได้เรียนรู้ธรรมชาติความเป็นจริงของชีวิตและสังคม เพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีทัศนคติและมีพฤติกรรมถูกต้องในเรื่องเพศ ตลอดจนสามารถปรับตัวตามพัฒนาการของชีวิตอย่างเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศควรจะใช้วิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ สามารถพัฒนาทักษะในการจัดการปัญหารอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคต เป็นการช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นได้ วิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้มีหลายรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based learning) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นตัวสาระความรู้ และมุ่งเน้นที่ตัวผู้สอนเป็นสำคัญ แต่จะเน้นที่ตัวผู้เรียน โดยถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญ โดยมุ่งที่การใช้ปัญหาจริงหรือการจำลองสถานการณ์เป็นตัวเริ่มต้น กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจที่ดี มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใฝ่รู้ และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษา

สุปราณี จำปาเฟื่อง (2550) ได้ศึกษาวิจัยถึงทดลองโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็น การเปรียบเทียบความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสภาพครอบครัว แตกแยกกับครอบครัวปกติ งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลต่อ ความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเป็นอย่างดี

บังอร อาจิรัชย์ (2550) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียน ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นว่าการพัฒนาชุดความรู้เรื่องเพศศึกษาโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวอย่างข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ทำให้นักเรียนสนใจ รู้สึกสนุกในการเรียน และสามารถปฏิบัติตามใบงานได้อย่างถูกต้อง และหลังการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้พบว่าคะแนนของ

นักเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญและนักเรียนมีความเห็นว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สนุกสนาน สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัชร เอี่ยมรัศมีกุล (2552) ศึกษาการสอนเพศศึกษาโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยโดยเนื้อหาได้แบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ คือ พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพ ทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขอนามัยทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความพอใจต่อบทเรียนช่วยสอนนี้

กรรณานุช มูลคำ (2553) ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรภานุรักษ์บ้านโอง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยกึ่งทดลองในกลุ่มตัวอย่าง 42 คน พบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษาดีขึ้น มีความพึงพอใจ มีความตั้งใจและร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ กล่าวแสดงความรู้สึกออก มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิตและคณะ (2554) ได้วิพากษ์การเรียนการสอนหลักสูตรเพศศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรายงานการวิจัย ข้อมูลข่าวสารสนเทศ รวมถึงการสัมภาษณ์ระดับลึกแม่วัยเด็กและแม่วัยรุ่นที่ท้องไม่พร้อมเพิ่มเติม พบว่าการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนโดยครูนั้น อาจไม่ได้ผลดีเท่ากับเพื่อนนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางเพศ ครูควรมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงในการสอนเพศศึกษา นอกจากนี้การเรียนการสอนเพศศึกษา ต้องมีความต่อเนื่องตั้งแต่วัยอนุบาลจนถึงวัยทำงาน รวมทั้ง ผู้ปกครอง สมาชิกครอบครัว และผู้ให้บริการด้านการสาธารณสุข ที่เป็นบุคคลใกล้ชิดของช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ต้องเพิ่มทักษะในการสื่อสาร และยอมรับพฤติกรรมทางเพศของเด็กวัยรุ่น

วันวิสาข์ บัวลอย, มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์, ภรณ์ วัฒนสมบูรณ์, และ นิรัตน์ อิมามิ (2557) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอสามพราน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 54 ราย โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิต ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองเรื่องการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถในการคิด และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถในการสื่อสารเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปภาวี ไชยรักษ์, กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์, วิริณธิ กิตติพิชัย, พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, และ ปิยะธิดา ขจรชัยกุล (2557) ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาการสอนเพศศึกษาของบิดาต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรชายอายุ 10-12 ปี ในเขตปริมณฑล พบว่าโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่าน

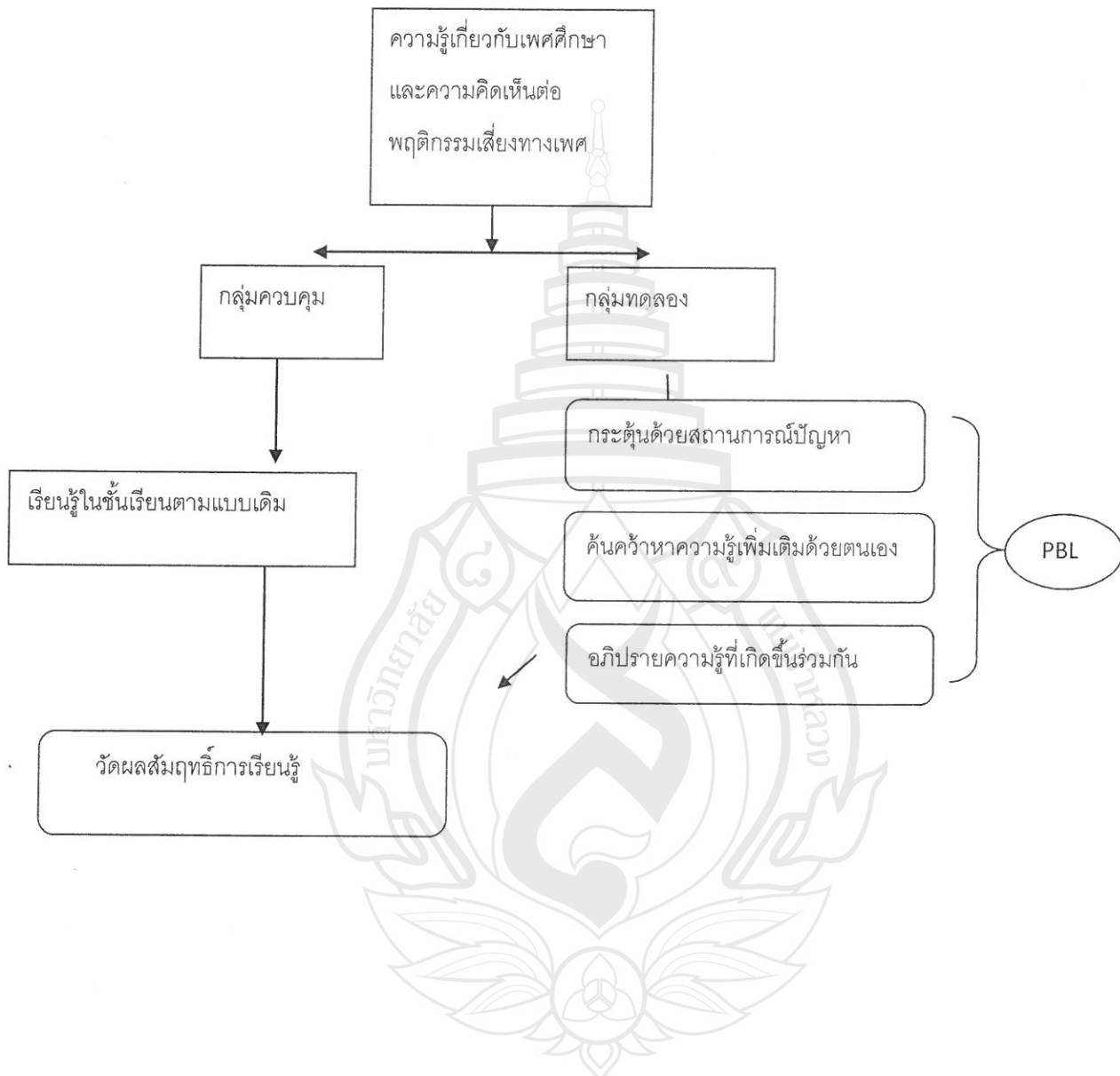
กระบวนการเรียนรู้ การอภิปราย การระดมสมอง ทำให้มีผลต่อการเรียนรู้และการสื่อสารของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การเรียนการสอนเพศศึกษาที่มีประสิทธิผลในกลุ่มวัยรุ่น ควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเสริมพลังอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ แต่การสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนนั้นรูปแบบเดิมที่เป็นอยู่ใช้การเรียนการสอนที่เน้นการส่งผ่านความรู้ด้วยการสื่อสารทางเดียว วิธีการเรียนการสอนแบบนี้นอกจากจะไม่ดึงดูดให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในชั้นเรียนแล้ว ยังไม่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถซักถามหรือพูดถึงในหัวข้อหรือปัญหาที่พวกเขามีความสนใจหรือสงสัย ทำให้นักเรียนจะไม่สามารถคิดและพูดในประเด็นหรือหัวข้อทางเพศที่อยู่ในความสนใจ การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่สนใจและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรอบแนวคิด

การศึกษาลงของการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในเด็กมัธยมศึกษาในครั้งนี้นำการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาเรื่องของการทำแท้งในวัยรุ่น และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ตัวปัญหาจะเป็นการตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นด้านความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศ และพฤติกรรมเสี่ยง ระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายตามแบบปกติกับกลุ่มที่เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

แผนภูมิกรอบแนวคิด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียน แม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

สถานที่วิจัย

สถานที่ศึกษาคือ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เหตุผลในการเลือกสถานที่ศึกษาค้นนี้เนื่องจาก อำเภอแม่จันเป็นเขตติดต่อของที่ตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้ใช้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานด้านการดูแลสุขภาพของกลุ่มคนวัยต่างๆ รวมทั้ง โรงพยาบาลแม่จันก็เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาเช่นเดียวกัน การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มวัยรุ่น เป็นบทบาทหนึ่งของบุคลากรด้านสุขภาพที่สามารถบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนของนักศึกษาและแสดงให้เห็นได้ชัดเจนถึงบทบาทในการแก้ไขปัญหาสุขภาพของกลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบได้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลแม่จัน ครูแนะแนวโรงเรียนแม่จัน มีความพร้อมและสนใจที่จะพัฒนาการเรียนรู้เรื่องการสอนเพศศึกษาให้แก่เด็กนักเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 (อายุ 15-16 ปี) โรงเรียน แม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีทั้งสิ้น 10 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 390 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

กลุ่มตัวอย่างการศึกษาค้นนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกคือ

1. สำหรับกลุ่มทดลอง ต้องมีเวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลา 3 สัปดาห์
2. นักเรียนมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
3. เป็นห้องเรียนที่ยังไม่ได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ตามหลักสูตรของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถระบุห้องที่จะคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เองเพราะต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมและเวลาที่ทางโรงเรียนจะอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินกิจกรรม ดังนั้นจึงได้ขอความร่วมมือจากครูผู้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาเป็นผู้เลือกและเสนอว่ากลุ่มตัวอย่างในห้องใดที่มีคุณสมบัติและความพร้อมตามที่กำหนดโดยเลือกเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และ อีก 1 ห้องเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแผนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย

1.1 เนื้อหา ครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับ พัฒนาการทางเพศ ปัญหาทางเพศที่พบได้บ่อยในวัยรุ่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น ทักษะชีวิตในการคบเพื่อนต่างเพศ และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.2 โจทย์ปัญหา (scenario) จำนวน 1 เรื่อง เป็นสถานการณ์จำลองจาก U-Tube เรื่อง Hormone ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่นกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

1.3 การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ตามขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

- 1) ความเข้าใจกับศัพท์หรือความหมายต่างๆของคำ จากปัญหา โดยอาศัยความรู้พื้นฐานของสมาชิกในกลุ่ม หรือจากเอกสารตำราต่างๆ
- 2) จับประเด็นข้อมูลที่สำคัญหรือปัญหาให้ถูกต้อง
- 3) วิเคราะห์ปัญหา
- 4) พยายามหาเหตุผลที่จะอธิบายปัญหาหรือข้อมูลที่พบ พร้อมกับตั้งสมมุติฐานที่เป็นไปได้ในการอธิบายหรือหาสาเหตุที่มาของปัญหานั้นๆ โดยใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและจัดลำดับความสำคัญของสมมุติฐาน
- 5) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อค้นหาข้อมูลที่สามารถอธิบายหรือพิสูจน์สมมุติฐานที่ตั้งไว้
- 6) ค้นหาหาความรู้หรือข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งประเมินความถูกต้องโดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ต่างๆ
- 7) นำความรู้หรือข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ อธิบาย สมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสรุปเป็นเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาปัญหานี้

2. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือแบบวัดความรู้และความคิดเห็นที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่ายประจำวัน การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศศึกษา และสภาพครอบครัว มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องเพศศึกษา ได้แก่ พัฒนาการทางเพศ ปัญหาและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น การปฏิเสธ การต่อรอง การคบเพื่อนต่างเพศ และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ มีทั้งหมด 30 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 30 คะแนน แบ่งคะแนน เป็นระดับต่างๆ ดังนี้

ระดับดีมาก	คือ อยู่ระหว่าง	25-30 คะแนน
ระดับดี	คือ อยู่ระหว่าง	20-24 คะแนน
ระดับปานกลาง	คือ อยู่ระหว่าง	15-19 คะแนน
ระดับน้อย	คือ อยู่ระหว่าง	10-14 คะแนน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า กำหนด 5 ระดับมีทั้งข้อความคิดเห็นทางบวกและลบ มีทั้งหมด 20 ข้อ รวมเป็น 100 คะแนน และแบ่งระดับคะแนนความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ระดับดีมาก	มีคะแนนระหว่าง	90-100
ระดับดี	มีคะแนนระหว่าง	80- 89
ระดับปานกลาง	มีคะแนนระหว่าง	70- 79
ระดับพอใช้	มีคะแนนระหว่าง	60- 69
ระดับต่ำ	มีคะแนนระหว่าง	50-59

สำหรับความคิดต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นรายข้อ กำหนดระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง มีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง มีความคิดเห็น ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61- 3.40	หมายถึง มีความคิดเห็น ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง มีความคิดเห็น ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง มีความคิดเห็น ในระดับไม่เห็นด้วย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรง ผู้วิจัย นำแบบวัดที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity index) ได้ค่าเท่ากับ .9

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลนำไปทำการทดสอบ กับนักเรียนชั้นมัธยม 4 ที่ไม่อยู่ในชั้นที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 20 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น ในส่วนของแบบวัดความรู้ใช้ ค่าความเที่ยงสมบูรณ์ (KR-20) ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ได้เท่ากับ .72 และแบบวัดความคิดเห็นใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's alpha) ได้เท่ากับ .92

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำเสนอโครงการเข้ารับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง หลังจากได้รับอนุญาตแล้วได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและเข้าพบครูผู้สอนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือและปรึกษาหัวข้อที่สอน วันเวลาที่นักเรียนมีความสะดวก หลังจากนั้นได้นัดหมายในการเก็บข้อมูลก่อนการสอน โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบว่าการตอบเข้าร่วมกิจกรรมและให้ข้อมูลตามแบบวัดเป็นไปตามความสมัครใจของแต่ละคน ทุกคนมีสิทธิที่จะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างในด้านใด ๆ ทั้งสิ้น สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับประโยชน์คือการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ข้อมูลทั้งหมดจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจระหว่างทีมในการทำงาน โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพโรงพยาบาลแม่จัน อาจารย์แนะแนวประจำโรงเรียนแม่จันวิทยาคม มาเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นด้านการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับวัตถุประสงค์การศึกษาของการสอนเพศศึกษาในชั้น ม.4 ของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม มากำหนดเป็นแผนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา โจทย์ปัญหา (scenario) และวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่จะใช้กับกลุ่มทดลอง

2.2 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ แล้วส่งเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นนี้ไปรับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการทดลอง

3.1 นำแบบวัดความรู้และความคิดเห็นไปเก็บรวบรวมข้อมูล (pretest) ทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

3.2 นักเรียนในกลุ่มควบคุม ให้ดำเนินการสอนในวิชาเพศศึกษาตามตารางปกติของโรงเรียน และจัดให้ทำแบบวัดซ้ำ (post test) เมื่อจบการเรียนการสอน

3.3 นักเรียนในกลุ่มทดลอง ทำการสอนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมเสร็จสิ้นแล้ว โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 7-8 คน เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 4 คาบ ดังนี้

คาบที่ 1 ให้นักเรียนดู scenario เพื่อช่วยกันกำหนดสมมติฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (activity1) จากนั้นให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กลุ่มกำหนดไว้ โดยสืบค้นจากห้องสมุด แหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ

คาบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเอง มาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (resource person)

คาบที่ 3 แยกห้องเรียนกลุ่มย่อย เพื่ออภิปรายสิ่งที่นักเรียนได้ค้นคว้ามา และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาหรือสมมติฐานที่กลุ่มได้ตั้งไว้ (activity2)

คาบที่ 4 นำเสนอผลงานที่ดีที่สุดของกลุ่ม (best practice) หน้าชั้นเรียน และสรุปผลการเรียนรู้ (รายละเอียดของแผนการสอนอยู่ในภาคผนวก)

ภายหลังการสอนครบ ทั้ง 4 ครั้ง คณะผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกลุ่มทดลองอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์คะแนนความรู้ และความคิดเห็น ก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองด้วยสถิติ pair t-test
3. วิเคราะห์คะแนนความรู้และความคิดเห็น ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองด้วยสถิติ independent t-test

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลสรุปการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
2. ข้อมูลความรู้เรื่องเพศศึกษา
3. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มควบคุม จำนวน=35 (100)	กลุ่มทดลอง จำนวน=28 (100)
เพศ		
ชาย	15 (57.1)	4 (14.3)
หญิง	20 (42.9)	24 (85.7)
อายุ		
15	7 (20.0)	3 (10.7)
16	24 (68.6)	24 (85.7)
17	4 (11.4)	1 (3.6)
เกรดเฉลี่ย		
1.51-2.00	5 (14.4)	-
2.01-2.50	7 (19.9)	-
2.51-3.00	13 (37.2)	4 (14.4)
3.01-3.50	3 (8.6)	14 (49.9)
3.51-4.00	1 (2.8)	10 (35.7)
ไม่ให้ข้อมูล	6 (17.1)	-

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 15-17 ปี โดยส่วนใหญ่ อายุ 16 ปี กลุ่มควบคุมมีเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 2.1 ในขณะที่กลุ่มทดลองมีเกรดเฉลี่ย เท่ากับ 3.3

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพครอบครัวและรายได้ที่ได้รับ
สำหรับการใช้จ่าย

สถานภาพครอบครัวและรายได้ที่ ได้รับ	กลุ่มควบคุม จำนวน=35 (100)	กลุ่มทดลอง จำนวน=28 (100)
สถานภาพครอบครัว		
บิดา-มารดาอยู่ด้วยกัน	21(60.0)	17(60.7)
บิดา-มารดา หย่าร้าง	12(34.3)	4(14.4)
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	2(5.7)	7(24.9)
รายได้ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับต่อสัปดาห์		
0-100	2 (5.7)	-
101-200	2(5.7)	6(21.4)
201-300	14(40.0)	15(53.6)
301-400	6(17.1)	5(17.9)
401-500	5(14.3)	-
>500	6(17.1)	2(7.1)

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สถานภาพครอบครัวมีบิดามารดาที่อยู่ด้วยกัน แต่
กลุ่มทดลองมีสภาพครอบครัวที่บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตอยู่ถึงร้อยละ 24.9 ในขณะที่
กลุ่มควบคุมมีเพียงร้อยละ 5.7 ในส่วนค่าใช้จ่ายประจำวันนั้นพบว่าทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
ส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายมากกว่า 200 บาทต่อสัปดาห์

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศศึกษา และพฤติกรรมเสี่ยง

การได้รับข้อมูลข่าวสาร	กลุ่มควบคุม จำนวน=35 (100)	กลุ่มทดลอง จำนวน=28 (100)
การใช้บริการหาเพื่อนทางinternet		
ไม่เคย	1(2.9)	-
เคย เข้าทุกวัน	22(62.9)	16(57.1)
เคย 2-3 วัน/ครั้ง	7(20.0)	11(39.3)
เคย สัปดาห์ละครั้ง	3(8.6)	1(3.6)
เคย แต่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง	2(5.6)	-
แหล่งข้อมูล (ตอบได้หลายข้อ)		
ครู	19(54.3)	24(85.7)
โทรทัศน์	26(74.3)	24(85.7)
website	18(51.4)	22(78.6)
หนังสือพิมพ์	10(28.6)	8(28.6)
เพื่อน	18(51.4)	18(64.3)
สื่อของกรมอนามัย	9(25.7)	15(53.6)

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้บริการหาเพื่อนทาง internet โดยเข้าห้องพูดคุย (Chat) ทุกวันโดยกลุ่มควบคุมเข้าทุกวันร้อยละ 62.9 กลุ่มทดลองเข้าทุกวันร้อยละ 57.1 และแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษา พบว่ากลุ่มควบคุมจะได้รับจากการดูโทรทัศน์ร้อยละ 74.3 รองลงมาคือได้รับจากครูร้อยละ 54.3 ในขณะที่กลุ่มทดลองได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศศึกษา จากครู และการดูโทรทัศน์ร้อยละ 85.7 เท่ากัน รองลงมาคือจาก website ต่างๆ ร้อยละ 78.6

ข้อมูลความรู้เรื่องเพศศึกษา

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนการทดลอง

ระดับคะแนนความรู้		กลุ่มควบคุม N(%)	กลุ่มทดลอง N(%)	t	P value
ดีมาก	(25-30คะแนน)	-	-	-5.618	.000
ดี	(20-24)	-	19 (67.8)		
ปานกลาง	(15-19)	28 (73.7)	9 (32.2)		
น้อย	(10-14)	7 (23.3)	-		
รวม		35 (100)	28 (100)		

ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 17.5 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 22 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 11 คะแนน

ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 21.2 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 24 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 15 คะแนน

กลุ่มควบคุมซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 35 คน มีคะแนนความรู้เรื่องเพศศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.7 ในขณะที่กลุ่มทดลองซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน มีคะแนนความรู้เรื่องเพศศึกษาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 67.8

เมื่อทดสอบความแตกต่างคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการสอน ด้วยค่าสถิติ independent t-test พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ P-value .000

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาหลังการทดลอง

ระดับคะแนนความรู้		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ดีมาก	(25-30คะแนน)	-	8(28.6)
ดี	(20-24)	12(34.3)	18(64.3)
ปานกลาง	(15-19)	19(54.3)	2(7.1)
น้อย	(10-14)	4(11.4)	-
รวม		35(100)	28(100)

ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 18.2 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 27 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 13 คะแนน

ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 23.2 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 27 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 18 คะแนน และจากตาราง

กลุ่มควบคุม มีคะแนนความรู้เรื่องเพศศึกษาอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 54.3 และอยู่ในระดับดี ร้อยละ 34.3 และยังมีคะแนนอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 11.4 ในขณะที่กลุ่มทดลอง มีคะแนนความรู้เรื่องเพศศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เพียงร้อยละ 7.1 ระดับดี ร้อยละ 64.3 และระดับดีมาก ร้อยละ 28.6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษา และทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยค่า pair t-test

กลุ่ม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย		t	P value
		ก่อน	หลัง		
กลุ่มควบคุม	35	17.5	18.1	-1.979	.056
กลุ่มทดลอง	28	21.2	24.6	-6.941	.000**

จากตาราง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาของทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างในกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .000$) แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังการสอน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และทดสอบด้วยค่าสถิติ independent t test

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอน (d)	S.D.	df	t	P-value
กลุ่มควบคุม	35	1.00	3.03	61	3.08	.003
กลุ่มทดลอง	28	3.35	2.99			

เนื่องจากคะแนนความรู้ก่อนการสอนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันในทางสถิติ หลังการสอนจึงใช้ค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอน (d) ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาใช้ในการทดสอบหาความแตกต่าง พบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P\text{-value} .05$

ข้อมูลความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามระดับคะแนนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศก่อนการทดลอง

ระดับคะแนนความคิดเห็น		กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	t	P-value
ดีมาก	(90-100)	13 (37.1)	23(82.1)	5.05	.000**
ดี	(80-89)	12(34.3)	4 (14.3)		
ปานกลาง	(70-79)	5(14.3)	1(3.6)		
พอใช้	(60-69)	5(14.3)	-		
รวม		35(100)	28(100)		

ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อนการสอนของกลุ่มควบคุม เท่ากับ 83.8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 61 คะแนน

ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อนการสอนของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 93.5 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 75 คะแนน

และพบว่าทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อนการสอน อยู่ในระดับดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ โดยที่กลุ่มทดลองมีคะแนนในระดับดีมากร้อยละ 82.1 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนในระดับดีมากเพียงร้อยละ 37.1

เมื่อทดสอบความแตกต่างคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการสอนด้วยค่าสถิติ independent t-test พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ P-value .000

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำแนกตามระดับคะแนนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหลังการทดลอง

ระดับคะแนนความคิดเห็น	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ดีมาก (90-100)	24(68.6)	23 (82.1)
ดี (80-89)	5(14.3)	5 (17.9)
ปานกลาง (70-79)	4(11.4)	
พอใช้ (60-69)	2(5.7)	-
รวม	35(100)	28(100)

ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการสอนของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 88.6 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 55 คะแนน

ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการสอนของกลุ่มทดลองเท่ากับ 94.3 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 79 คะแนน และทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการสอนอยู่ในระดับดีมากเป็นส่วนใหญ่ โดยที่กลุ่มทดลองมีคะแนนในระดับดีมากร้อยละ 82.1 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนในระดับดีมากเพียงร้อยละ 68.6

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ด้วยค่า pair t-test

กลุ่ม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย		t	P value
		ก่อน	หลัง		
กลุ่มควบคุม	35	83.8	88.6	2.5	.017*
กลุ่มทดลอง	28	93.5	94.3	.68	.50

จากตาราง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างในกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ระหว่างก่อนและหลังการสอนไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศระหว่างก่อนและหลังการสอน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ P-value .05

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และทดสอบด้วยค่าสถิติ independent t test

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอน (d)	S.D.	df	t	P-value
กลุ่มควบคุม	35	5.08	11.5	61	-1.715	.09
กลุ่มทดลอง	28	0.96	6.7			

เนื่องจากคะแนนความคิดเห็นเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อนการสอนของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันในทางสถิติ หลังการสอนจึงใช้ค่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นระหว่างก่อนและหลังการสอน (d) ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาใช้ในการทดสอบหาความแตกต่าง พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มควบคุมมีค่าสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่เมื่อทดสอบทางสถิติไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental design) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียน แม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการนำเสนอจากครูในการเลือกเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 28 คนและ อีก 1 ห้องเป็นกลุ่มควบคุมมีนักเรียนจำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแผนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือแบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์คะแนนความรู้และความคิดเห็นก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติ pair t-test และ independent t-test ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.7 เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 15-17 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60 มีสถานภาพครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ในส่วนค่าใช้จ่ายประจำวันนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายมากกว่า 200 บาทต่อสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างใช้บริการหาเพื่อนทาง internet โดยเข้าห้องพูดคุย (Chat) ทุกวัน โดยกลุ่มควบคุมร้อยละ 62.9 เข้าใช้ทุกวัน กลุ่มทดลองร้อยละ 57.1 เข้าใช้ทุกวัน สำหรับแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาพบว่ากลุ่มควบคุมร้อยละ 74.3 จะได้รับจากการดูโทรทัศน์ รองลงมาร้อยละ 54.3 ได้รับจากครู ในขณะที่กลุ่มทดลองร้อยละ 85.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศศึกษา จากครู และการดูโทรทัศน์เท่ากัน และร้อยละ 78.6 ได้รับจาก website ต่างๆ

ก่อนการทดลองสอน ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 17.2 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 22 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 11 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 21.2 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 24 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 15 คะแนน

ภายหลังการทดลองสอน ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยคือเท่ากับ 18.1 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 27 คะแนน คะแนน

ต่ำสุดเท่ากับ 13 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน คือ เท่ากับ 24.6 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 27 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 18 คะแนน

ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาของทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบคะแนนในกลุ่มเดียวกันพบว่า กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .000$) แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังการสอนไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

ก่อนการสอน คะแนนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 83.8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 61 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มทดลองเท่ากับ 93.5 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 75 คะแนน

หลังการสอนค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มควบคุมเท่ากับ 88.6 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 55 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มทดลองเท่ากับ 94.3 คะแนนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 100 คะแนน คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 79 คะแนน

ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการสอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอนไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ แต่ในกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$)

เนื่องจากก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนความรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมและเมื่อทดสอบทางสถิติด้วยค่าสถิติ independent t test ก็พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (d) ระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาทำการทดสอบความแตกต่างทางสถิติ ซึ่งพบว่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (d) ระหว่างก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P\text{-Value} .05$

ก่อนการทดลอง คะแนนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมและเมื่อทดสอบทางสถิติด้วยค่าสถิติ independent t test ก็พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงใช้

ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (d) ระหว่างก่อนและหลังการสอน ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมาทำการทดสอบความแตกต่างทางสถิติ ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลองเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ออกจากการศึกษาพบ ก่อนการสอนคะแนนความรู้เรื่องเพศศึกษาของกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.2 จากคะแนนเต็ม 30 ซึ่งอยู่ในระดับดี เนื่องจากข้อคำถามด้านความรู้ในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 ประเด็น คือเรื่องระบบอวัยวะสืบพันธุ์ ทักษะชีวิตและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทั้ง 3 เรื่องนี้ มีอยู่ในบทเรียนตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้มีการสอนเพศศึกษาในทุกระดับชั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทำให้มีความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.7 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศศึกษาทางโทรทัศน์ และร้อยละ 78.6 เคยได้รับความรู้จาก การเข้า website ต่างๆ และจากการสอบถามพบว่ากลุ่มทดลองเป็นนักเรียนในห้องที่เน้นการเรียนสายวิทยาศาสตร์และมีเกรดเฉลี่ยผลการเรียนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 3.3 อยู่ในระดับค่อนข้างดี ดังนั้นจึงเป็นส่วนสนับสนุนให้กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้อยู่ในระดับดีแต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามรายชื่อของความรู้ พบว่ากลุ่มทดลองยังขาดความรู้เรื่องกระบวนการเกิดประจำเดือนในเพศหญิงและวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 57.1 เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มทดลองนี้เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 85.7 แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศหญิงเองกลับมีความรู้น้อย

ภายหลังการทดลองสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษาของกลุ่มทดลองมีค่าเท่ากับ 24.6 สูงขึ้นกว่าก่อนการสอนและแตกต่างกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .000$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้โจทย์ปัญหาเป็นสื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือในสิ่งที่ยังขาดไปเพิ่มเติม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้น (Duch, Groh, & Allen, 2001) ประกอบกับในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นคณะผู้วิจัยได้ใช้สื่อการสอนเป็นวิดิทัศน์เรื่องที่อยู่ในความนิยมของกลุ่มวัยรุ่น ทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจและสนุกสนานในการเรียนรู้ ซึ่งสังเกตได้ในขณะที่ใช้สื่อวิดิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างดูอย่างตั้งใจและวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงที่เห็นจากสื่อ กระตุ้นให้เกิดประเด็นคำถามว่า

เป็นเพราะอะไรจึงเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆขึ้น เป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่ นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยได้จัดเตรียมเอกสารสำหรับการค้นคว้าและมีทีมนักวิชาการอำนวยความสะดวกในการตอบข้อซักถามของกลุ่มตัวอย่างเมื่อต้องการข้อมูล หรือกลุ่มตัวอย่างสามารถสืบค้นเพิ่มเติมจาก web site ต่างๆได้ วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้ค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่ตนยังไม่รู้ โดยสามารถกำหนดหัวข้อและประเด็นที่สนใจได้เอง เป็นการทำให้นักเรียนเรียนรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สนับสนุนด้วยการศึกษาเรื่องการใช้นำทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งเปรียบเทียบความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียน (สุปราณี จำปาเพ็ญ, 2550) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีผลต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้จากตัวอย่างข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทำให้นักเรียนสนใจ และมีความเห็นว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สนุกสนาน สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (บังอร อาจิวิชัย, 2550)

ในเรื่องความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มทดลอง ก่อนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 93.6 จากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนที่เตรียมสำหรับการเรียนสายวิทยาศาสตร์ และมีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยทั่วไปนักเรียนที่มีระดับผลการศึกษายู่ในระดับดี มักจะมีความประพฤติที่ค่อนข้างจะดีเป็นทุนเดิมอยู่ก่อน จึงทำให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีค่าคะแนนอยู่ในระดับสูง และหลังการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่ามีคะแนนความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 94.4 ซึ่งเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติไม่พบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยอธิบายได้ว่า ในการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นนั้นต้องเกิดจากกระบวนการกลั่นกรองและใช้เวลาในการหล่อหลอมให้เกิดความคิดและความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่การทดลองสอนในงานวิจัยนี้กระบวนการเรียนการสอนมีระยะเวลาจำกัด คือ 4 ครั้ง ภายใน 3 สัปดาห์ ทำให้กลุ่มตัวอย่างยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็น อีกทั้งค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นก่อนการสอนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมากอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องเพศศึกษา หลังการสอนของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (d) ระหว่างก่อนและหลังการทดลองของทั้งสองกลุ่ม ด้วยค่า t ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (independent t test) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < .05$) อธิบายได้ว่าเมื่อพิจารณาการสอนตามหลักสูตรในกลุ่มควบคุม และจากการสอบถามพบว่าแม้ครูผู้สอนจะมีแผนการสอนและอุปกรณ์ตัวอย่างด้านการคุมกำเนิดที่จะสอนนักเรียนให้มีความรู้เรื่องเพศศึกษาได้เป็นอย่างดี แต่การสอนยังคงใช้วิธีการบรรยายตามชั่วโมงที่กำหนด ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความต้องการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน จึงทำให้คะแนนด้านความรู้หลังการสอนของกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการสอนเพียงเล็กน้อย

ในขณะที่กลุ่มทดลองคะแนนความรู้หลังการสอนมีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลต่อการเพิ่มความรู้ของผู้เรียนเนื่องจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้โจทย์ปัญหาเป็นสื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ใหม่หรือในสิ่งที่ยังขาดไปเพิ่มเติม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้น (Duch, Groh, & Allen, 2001) สนับสนุนด้วยผลการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอสามพราน (วันวิสาข์ บัวลอย, มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์, ภรณ์ วัฒนสมบูรณ์, และ นิรัตน์ อิมามิ, 2557) โดยใช้แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิต ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรปกติของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองเรื่องการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถในการคิดและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถในการสื่อสารเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษา เรื่องการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมาภิบาลบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน (กรรณานุช มูลคำ, 2553) พบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษาดีขึ้น มีความพึงพอใจ มีความตั้งใจและร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ กล่าวแสดงความรู้ออก มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่าหลังการสอนคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (d) ระหว่างก่อนและหลังการทดลองของทั้งสองกลุ่ม ด้วยค่า t ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

(independent t test) ไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ อธิบายได้ว่าวิธีการสอนไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดก็สามารถสร้างความเข้าใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นในกลุ่มที่เดิมมีความคิดเห็นที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศให้มีความถูกต้องเพิ่มขึ้นได้ แต่กลุ่มที่มีความคิดเห็นถูกต้องในระดับดีมากอยู่แล้ว การปรับเปลี่ยนให้มีความคิดเห็นให้ถูกต้องครบถ้วนต้องใช้เวลามากกว่าเดิม

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่กลุ่มควบคุมที่มีค่าคะแนนค่อนข้างน้อย คือเรื่องการดูภาพยนตร์หรือหนังสือโป๊ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหาย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.6 จากคะแนนเต็ม 5 และความคิดเห็นต่อการที่วัยรุ่นชายหญิงไม่ควรอยู่สองต่อสองในที่ลับตาคน มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจาก 4.1 เป็น 3.8 (ตารางที่ 14-15 ในภาคผนวก) แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นยังคงมีความคิดเห็นที่ยังไม่คำนึงถึงการถูกกระตุ้นความรู้สึกตามวัยที่มีอารมณ์และความต้องการทางเพศเกิดขึ้นได้ง่ายเนื่องจากเป็นพัฒนาการทางเพศตามวัย ทำให้อาจจะส่งผลถึงการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ เพราะการอยู่ในที่ลับตาคน และสามารถดูสื่อสิ่งเร้าอารมณ์โดยกลุ่มตัวอย่างไม่คิดว่าเป็นเรื่องเสียหาย และในปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีที่ข้อมูลด้านต่างๆ สามารถสื่อสารได้อย่างสะดวกรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังเช่นผลการศึกษารั้วนี้ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60 เข้าใช้บริการสื่อออนไลน์เป็นประจำทุกวัน สิ่งที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ที่พบเสมอคือภาพโป๊รวมทั้งในสังคมที่มีการจำหน่ายหนังสือโป๊เป็นจำนวนมาก หากวัยรุ่นยังคิดว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายสามารถดูสื่อเหล่านี้ก็จะทำให้มีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควรได้ สนับสนุนด้วยผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนไทย (วัชรภรณ์ บัตรเจริญ, ปาหนัน พิษยัญญู, และอาภาพร เผ่าวัฒนา, 2555) ที่พบว่าการที่วัยรุ่นมีช่องทางการเข้าถึงสื่อและความสะดวกในการเข้าถึงสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออก (ณัฐวดีท์ จำอยู่, กุหลาบ รัตนสังธรรม, และอนามัย เทศกะทิก, 2556) ที่พบว่าการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถเป็นตัวทำนายการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้สูง สนับสนุนด้วยการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย (วีระชัย สิทธิปิยะสกุล พิษานัน หนูวงษ์ รัชนี ลักษิตานนท์, และเบญญา ยมสาร, 2556) ที่พบว่าสาเหตุจุดใจที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศเกิดจากการอยู่ตามลำพังสองต่อสอง การได้รับสื่อลามกและการอยากรู้อยากลอง

ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. ความลำเอียงที่เกิดขึ้นจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถระบุห้องที่จะคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เองเพราะต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมและเวลาที่ทางโรงเรียนจะอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการกิจกรรม จึงได้ขอความร่วมมือจากครูผู้สอนวิชาที่เกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นผู้เลือกและเสนอว่ากลุ่มตัวอย่างในห้องใดที่มีคุณสมบัติและความพร้อมตามที่กำหนดโดยเลือกเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และ อีก 1 ห้องเป็นกลุ่มควบคุม ครูผู้สอนจึงเลือกห้องที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งพบว่าเป็นนักเรียนห้องที่ค่อนข้างจะเรียนดี มาเป็นกลุ่มทดลอง ดังนั้นการเรียนรู้และผลคะแนนความรู้ของกลุ่มทดลองจึงสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งอาจจะมีส่วนทำให้ประสิทธิภาพของการทดลองไม่ชัดเจน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีจำกัด ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่มีเวลามากพอในการค้นคว้าเพิ่มเติมจนเกิดความเข้าใจและมีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงได้ ทั้งนี้เพราะเป็นการทดลองสอนในภาคปลาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงของการเตรียมตัวสอบ รวมทั้งทางโรงเรียนมีกิจกรรมสำหรับนักเรียนอยู่เป็นประจำ ทำให้ไม่สามารถใช้เวลาได้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาจะต้องเน้นถึงการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะการรับรู้สื่อที่กระตุ้นความรู้สึกทางเพศ รวมถึงการอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม เพราะจากข้อมูลที่ได้ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้ค่อนข้างดีแต่หากยังมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมเสี่ยงบางประการสามารถทำได้ไม่เป็นเรื่องเสียหายอาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้ง่ายขึ้น

2. ครูผู้สอนในโรงเรียนสามารถนำแนวคิดและวิธีการของการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไปปรับใช้ในการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนทั้งในเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศศึกษาและเนื้อหาอื่น ๆ

3. ครูผู้สอน ควรชี้แนะนักเรียนถึงการบริโภคสื่อที่เหมาะสม และควรจะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลขณะอยู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องเพศศึกษาเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียน ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควร

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. (2552). ผลสำรวจอนามัยโพลในกลุ่มวัยรุ่นไทย. Retrieved from <http://www.anamai.moph.go.th>
- กลุ่มสารสนเทศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนแม่จันวิทยาคม. Retrieved from http://www.obec.go.th/emis/schooldata-view_student_select.php
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณานุช มูลคำ. (2553). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรกานต์บ้านโอง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสร้างเสริมสุขภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- คลังพลอย เอื้อวิทยาศุภกร, และ อรณิชา โพธิ์หมื่นทิพย์. (2554). ความรู้และทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา, 17 (2), 15-26.
- โครงการรณรงค์สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น (ม.ป.ป.). Retrieved from <http://www.teenMom Project.com>
- จิตติพร อิงคदारวงศ์, สุรีย์พร กฤษเจริญ , กัญจน์ พลอินทร์ และ ญานนี จรูญศักดิ์. (2550). พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา. สงขลานครินทร์เวชสาร, 25(6), 511-520.
- ณัฐวุฒิ จำอยู่, กุหลาบ รัตนสังธรรม, และอนามัย เทศกะทีก. (2013). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศึกษาศาสตร์, 24 (1), 144-157.

- บังอร อาจริชัย. (2550). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ปภาวี ไชยรักษ์, กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์ , วิรินธิ กิตติพิชัย, พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, และ ปิยะธิดา ขจรชัยกุล. (2557). ผลของโปรแกรมพัฒนาการสอนเพศศึกษาของบิดาต่อการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรชายอายุ 10-12 ปี ในเขตปริมณฑล. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 44(1), 17-29.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน . (2525). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ .
- วัชรระ เอี่ยมมรรตีมกุล. (2552). ศึกษาการสอนเพศศึกษาโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *Journal Med Assoc Thai*, 91 (5) ,759-763.
- วรวรรณ ทิพย์วาริรมย์, สุธีภรณ์ สุวรรณโอสถ, และทวีศักดิ์ คำสือ. (2556). ปัจจัยที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กวัยรุ่นชาย. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 27(1), 30-45.
- วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์. (2553). เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นไทย. *วารสารสภาการพยาบาล*, 25(4), 5-9.
- วันวิสาข์ บัวลอย, มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์, ภรณ์ วัฒนสมบุรณ์, นิรัตน์ อิมามิ. (2014). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *Rama nurse Journal*, 20(1), 128-140.
- วีระชัย สิทธิปิยะสกุล, พิชานัน หนูวงษ์, รัชนี ลักขิตานนท์, และเบญญา ยมสาร. (2556). ความคิดเห็นและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 22 (6), 979-986.
- วิชารภรณ์ บัตรเจริญ, ปาหนัน พิชยภิญโญ, อาภาพร เผ่าวัฒนา. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 42(1) , 30-40.

ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, นพวรรณ มาดารัตน์, วาที สิทธิ, แครี ริคเตอร์, และอุไรวรรณ คณิงสุขเกษม.

(2554). รายงานการวิจัยเรื่องหญิงไม่ยอมเป็นแม่:เส้นทางชีวิตที่น่าห่วงใยของแม่วัยเด็กในสังคมไทย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

(2554). วิเคราะห์สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย. Retrieved from <http://www.aids-thai.org/page/5>.

สำนักการอนามัยเจริญพันธุ์. กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. (2557). การตั้งครรภในวัยรุ่น :

นโยบาย แนวทางการดำเนินงาน และติดตามประเมินผล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณสุข. (2552). สถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ในเด็กและเยาวชน. Retrieved from <http://rh.anamai.moph.go.th>

สุปราณี จำปาเฟื่อง. (2550). การเปรียบเทียบความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีสภาพครอบครัวแตกแยกกับครอบครัวปกติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

อนงค์ ประสานวนกิจ, ปราณีต ส่งวัฒนา และ บุญวดี เพชรรัตน์. (2552). ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดสงขลา. *Songkla Medical Journal*, 27(5), 369-380.

อุดมลักษณ์ ไชยเดช. (2550). สาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต1 พิษณุโลก. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

Barrow, H. S. (2000). *Problem-based learning applied to Medical Education*. Illinois: School of Medicine, Southern Illinois University.

Duch, B. J., Groh, S. E., & Allen, D. E. (Eds.). (2001). *The power of problem-based learning*. VA: Stylus.

Knowles, M. (1970). *The modern practice of adult education*. New York: Association Press.

- Kirby, D.B., Laris B.A., & Roller L.A. (2007). Sex and HIV educational programs: Their impact on sexual behaviors of young people throughout the world. *Journal of Adolescent Health*, 40, 206-217.
- Marilyn, J.H., & David Wilson. (2009). Wong's Essentials of Pediatric Nursing, (9th Edition). USA: Elsevier Inc.
- MacKinnon, M. M. (1999). "CORE elements of student motivation in problem-based learning." In M. Theall (Ed.), *Motivation from within: Approaches for encouraging faculty and students to excel*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Stanford university news latter on teaching. (2001). Problem based learning. *Speaking of teaching*, 25(1), 1-5.
- Thato R., Jenkins R.A., & Dusitsin N. (2008). Effects of the culturally sensitive comprehensive sex education programme among Thai secondary students. *Journal of Advance Nursing*, 62(4), 457-469.
- Vuttanont U., Greenhalgh T., Griffin M., Boynton P. (2006). Smart Boys and Sweet Girls: Sex education needs in Thai teenagers: A Mixed Method study. *Lancet*, 368, 2068-2080.

ภาคผนวก ก แผนการสอน

แผนการสอนความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คาบที่ 1 การศึกษา scenario ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์: เมื่อเสร็จกิจกรรมนี้ นักเรียนจะมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. จับประเด็นปัญหาจากรูปภาพหรือกรณีตัวอย่างได้
2. ตั้งสมมติฐานที่สอดคล้องกับปัญหาได้
3. นำความรู้เดิมมาใช้ในการอภิปรายประเด็นปัญหาได้
4. ตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้เหมาะสม

การจัดการเรียนการสอน: ประกอบด้วย

1. การเรียนกลุ่มย่อย โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่ม (Facilitator) เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้
2. การศึกษาด้วยตนเอง โดยการสืบค้นจากแหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ แล้วนำมาบูรณาการด้วยกระบวนการกลุ่ม

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ Activity 1

- 1) แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 7-8 คน
- 2) อาจารย์ประจำกลุ่มและนักเรียนในกลุ่มทักทายและทำความรู้จักกัน จากนั้นนักเรียนเลือกประธาน เลขานุการ และผู้จัดบันทึกหรือเขียนกระดานประจำกลุ่ม
- 3) ดู scenario ซึ่งเป็น วิดิทัศน์ ตามที่บทเรียนกำหนดไว้
- 4) ให้นักเรียนจับประเด็นข้อมูลที่สำคัญ หรือปัญหาที่พบจาก scenario ให้ชัดเจน
- 5) ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา พร้อมกับตั้งสมมติฐานที่เป็นไปได้ในการอธิบายที่มาของปัญหานั้นๆ โดยใช้ความเข้าใจหรือความรู้เดิมที่มีอยู่ ส่วนประเด็นที่นักเรียนไม่แน่ใจหรือยังอธิบายไม่ได้ให้ละไว้ และนำไปเป็นตั้งเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต่อไป ทั้งนี้ ให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐานเอาไว้ด้วย
- 6) ให้นักเรียนช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นหัวข้อนำไปค้นคว้า หาข้อมูล มาอธิบายยืนยันหรือพิสูจน์สมมติฐานที่กลุ่มได้ตั้งไว้
- 7) เมื่อตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้เสร็จแล้ว ให้ประธานหรือเลขานุการกลุ่มเป็นผู้สรุปว่า กลุ่มจะต้องไปค้นคว้า ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง อาจแบ่งงานกันไปค้นคว้า แต่ทุกคนควรจะได้เรียนรู้ให้ครบตามวัตถุประสงค์ทุกข้อที่กลุ่มตั้งไว้

เนื้อหาในวิดีโอที่ให้เป็น scenario

Scenario ที่ใช้ตัดต่อมาจากภาพยนตร์ซีรีส์ เรื่อง Hormone ตอน Progesterone : ฮอโมนแห่งความเป็นแม่ เนื้อหาเป็นเรื่องของเด็กนักเรียนหญิง ชั้น ม.4 นิสัยเรียบร้อย เรียนดี สนใจและมีความรู้สึกดีกับเพื่อนชายที่อยู่ต่างโรงเรียนที่มาช่วยติวหนังสือให้ ทั้งนี้อยู่ในสายตาของผู้ปกครองโดยตลอด จนกระทั่งวันหนึ่งฝ่ายชายแอบมาพบกับเธอนอกหน้าต่างห้องนอน และถูกฝนจนเปียก ฝ่ายหญิงจึงเปิดหน้าต่างให้เข้ามาในห้องนอน การอยู่ด้วยกันตามลำพังจึงเกิดการมีเพศสัมพันธ์ขึ้น ทั้งที่ผู้ปกครองฝ่ายหญิงก็อยู่ที่บ้าน เหตุการณ์ที่ได้ตั้งใจนี้ทำให้ฝ่ายหญิงวิตกกังวลมากกว่าจะมีการตั้งครรภ์เกิดขึ้นหรือเปล่า มีการพยายามค้นข้อมูลเกี่ยวกับการทำแท้ง และการคุมกำเนิดแบบต่างๆ หลายแบบของกลุ่ม ให้ครอบคลุมเนื้อหาความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4

แนวคำถามที่ Facilitator อาจใช้เพื่อช่วยนักเรียนในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

วัตถุประสงค์	แนวคำถามสำหรับ Facilitator
1. ฮอโมนที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น มีอะไรบ้าง ? สร้างมาจากไหน ?	1. ความสนใจเพศตรงข้ามเกิดจากอะไร ? 1. แรงขับหรือความต้องการทางเพศไม่ใช่ความชั่วร้าย แต่มันเกิดจากอะไร ?
2. อวัยวะของระบบสืบพันธุ์เพศชายและเพศหญิง มีอะไรบ้าง ?	2. การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร ? เกิดขึ้นที่ไหน ?
3. การดูแลตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ 3. อนามัยการเจริญพันธุ์	3. เมื่อมีอารมณ์ทางเพศ การดูแลตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ? 3. ความรัก ความใคร่ ความสุข เกี่ยวข้องกันอย่างไร ? 3. การสัมผัสแบบใดเสี่ยงต่อการนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ?
4. เทคนิคการป้องกันตนเองจากอันตราย หรือความเสี่ยงทางเพศ มีอะไรบ้าง ?	4. ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ดาวมีทางเลือกอื่นหรือไม่ 3. ความรักที่ปลอดภัย วิธีการที่ไม่เสี่ยงและไม่เสียเพื่อน มีหรือไม่ ?
5. ความเสี่ยงทางเพศ - การตั้งครรภ์ - โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	5. ตอนหลังดาวมีความทุกข์มาก ความทุกข์ของดาวคือเรื่องใดบ้าง ?

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ได้ครบแล้ว มอบหมายงานให้นักเรียนไปค้นคว้าหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ควรมีการนัดรวมกลุ่มเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนกัน และค้นเพิ่มเติมในหัวข้อที่ยังหาได้ไม่สมบูรณ์ เรียกช่วงนี้ว่า การศึกษาด้วยตนเอง หรือ *Self directed learning (SDL)*

คาบที่ 2 การศึกษาด้วยตนเองตามปัญหาและความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม

วัตถุประสงค์ : เมื่อเสร็จกิจกรรมนี้ นักเรียนจะมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

1. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้
2. สามารถสื่อสารและทำงานเป็นทีม

การจัดการเรียนการสอน: ประกอบด้วย

1. การเรียนกลุ่มย่อย โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่ม (Facilitator) เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้
2. การศึกษาด้วยตนเอง โดยการสืบค้นจากแหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ แล้วนำมาบูรณาการด้วยกระบวนการกลุ่ม

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ Activity ที่ 2

1. จัดฐานความรู้ต่างๆ นอกห้องเรียน เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1.1 ฐานเกี่ยวกับ กายวิภาค สรีรวิทยาของระบบสืบพันธุ์
- 1.2 ฐานเกี่ยวกับการคุมกำเนิด
- 1.3 ฐานเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- 1.4 ฐานเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์

2. ให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยตนเองแล้วบางส่วน มาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือซักถามหาความรู้เพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (Resource person) ที่อยู่ประจำแต่ละฐาน โดยให้เวลาซักถาม 45 นาที หลังจากนั้นให้กลับเข้าห้องเรียนกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมเนื้อหาที่กลุ่มหามาได้

3. ให้กลุ่มย่อย feed back อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม และนักเรียนเห็นว่าผลงานของกลุ่มดีหรือไม่ อย่างไร หลังจากนั้นให้อาจารย์ feed back เกี่ยวกับบทบาทสมาชิกกลุ่มอีกครั้งว่านักเรียนแต่ละคนมีพัฒนาการด้านความรู้และทักษะการสื่อสารดีขึ้นจากที่เห็นใน activity 1 อย่างไรบ้าง

คาบที่ 3 ให้นักเรียนแยกกันเรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่ออภิปรายสิ่งที่นักเรียนได้ค้นคว้ามานำมา (Activity 2) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาหรือสมมติฐานที่กลุ่มได้ตั้งไว้ในครั้งแรก โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) นักเรียนและอาจารย์ประจำกลุ่มพบกันที่ห้องเรียนกลุ่มย่อย เพื่ออภิปรายสิ่งที่นักเรียนได้ค้นคว้ามานักเรียนควรเล่าหรืออธิบายข้อมูลที่ตนค้นมาให้กระชับและชัดเจนที่สุด ให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจด้วยคำพูดของตนเอง พยายามหลีกเลี่ยงการนำเนื้อหาไปอ่านหรือท่องให้เพื่อนฟัง และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาหรือสมมติฐานที่กลุ่มได้ตั้งไว้

2) กลุ่มช่วยกันรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด เพื่อให้ได้เป็นข้อสรุป สมมติฐานของกลุ่มในที่สุด

จากนั้นผู้วิจัยให้อาจารย์ประจำกลุ่มพิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องที่แต่ละกลุ่มอภิปรายได้ ครอบคลุมและชัดเจนที่สุด มอบหมายให้กลุ่มนำไปเตรียมบรรยายสรุปและนำเสนอด้วย power point ให้เพื่อนในชั้นฟังในคาบต่อไป

คาบที่ 4 ให้นักเรียนนำเสนอผลงานของกลุ่มด้วยโปรแกรม power point หน้าชั้นเรียน โดยกลุ่ม สามารถเลือกใช้อุปกรณ์อื่นที่มี ประกอบการเสนอผลงานได้ตามที่เห็นสมควร ให้นเวลาแนะนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาที

กลุ่มที่ 1 อวัยวะของระบบสืบพันธุ์เพศหญิง และเพศชาย และ

กลุ่มที่ 2 การปฏิสนธิ และการคุมกำเนิด

กลุ่มที่ 3 ฮอโมน และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

กลุ่มที่ 4 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

จากนั้นเปิดโอกาสให้ซักถามและสรุปผลการเรียนรู้ 20 นาที

อาจารย์ประจำกลุ่ม (Facilitator)

อาจารย์ประจำกลุ่มการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนจะทำหน้าที่คอย ช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาในการเรียนกลุ่มย่อย เป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเกิดการคิดแก้ไขปัญหา และส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่นักเรียนตั้งไว้ โดยจะไม่มีบทบาทในการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียนโดยตรง ดังนั้นหาก นักเรียนมีข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่ค้นคว้าอยู่ ให้ขอความช่วยเหลือจาก อาจารย์เฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (Resource person)

กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาระบบสืบพันธุ์

ผศ.อารยา อุดุลตระกูล (araya.ad@gmail.com)

ดร.ธนียา หาวีเศษ (Thaneeya_hawiset@yahoo.com)

ดร.ศิริพงษ์ ปาลี (siri.palee@gmail.com)

อ.อรุโณทัย วันตะ (aru.n@hotmail.com)

เพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์

รศ.ดร.ชมนาด พจนามาตร์ (chomnard@gmail.com)

นพ.รัฐพล นิธินันท์กุลภัทร (phol_r@hotmail.com)

กีฬาและกิจกรรมที่เหมาะสมในวัยรุ่น

อ.กนกทิพย์ สว่างใจธรรม (kanoktips@gmail.com)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียน

1. พยายามปฏิบัติตามทุกขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
2. การดึงเอาความรู้เดิมที่มีอยู่หรือที่เคยเรียนมาใช้อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น
3. วิธีการเรียนแบบนี้ ความรับผิดชอบและการบริหารเวลาให้เหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก
4. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการเรียนกลุ่มย่อย มีดังนี้
 - 4.1 การให้ความเคารพผู้อื่น
 - ตั้งใจฟังความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่น
 - สื่อสารด้วยวาจาและท่าทีสุภาพ รู้จักกล่าวคำขอโทษ/ขอบคุณ
 - เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
 - 4.2 ทักษะการสื่อสาร
 - นำเสนอข้อมูลที่กระจ่าง ชัดเจน เข้าใจง่าย
 - พูดด้วยเสียงที่ดังพอที่จะได้ยินชัดเจนทั้งกลุ่ม
 - พยายามสังเกตท่าทาง การแสดงออกของสมาชิกในกลุ่ม
 - 4.3 ความรับผิดชอบ
 - ตรงต่อเวลาเสมอ
 - ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
 - ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเชื่อถือได้แก่กลุ่ม
 - แจ้งให้กลุ่มทราบหากจะมีการลา
 - 4.4 การรู้จักตนเอง / การประเมินตนเอง
 - รู้ว่าตนเองยังมีความรู้ไม่เพียงพอ
 - บอกจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองได้
 - ยอมรับคำติที่มีเหตุผลจากกลุ่ม โดยไม่แก้ตัวหรือกล่าวโทษผู้อื่น
 - พยายามหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขจุดอ่อนของตนเอง
5. หากนักเรียนพบว่ามีปัญหาในการเรียนและต้องการความช่วยเหลือ อย่ารีรอ ควรปรึกษาอาจารย์ประจำกลุ่ม หรือคุณครูประจำรายวิชา

Self directed learning (SDL) :

เป็นช่วงเวลาที่กำหนดให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้หรือข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเอง จากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่ระบุไว้ในคู่มือนี้ หรืออาจศึกษาเพิ่มเติมจากสื่ออื่นนอกเหนือจากนี้ก็ได้อีก ช่วงนี้หากนักเรียนมีข้อสงสัยเกี่ยวรายละเอียดของเนื้อหาวิชา สามารถปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

สาขาวิชาได้โดยตรง ดังรายชื่อที่กำหนดไว้ในคู่มือ เมื่อค้นคว้าข้อมูลได้แล้วให้พยายามทำความเข้าใจ และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาด้วย

สื่อการเรียนรู้ (Resources)

การเตรียมสื่อการเรียนรู้ (Resources) และแหล่งข้อมูลสนับสนุนเป็นทุนจำลอง แผ่นภาพ หนังสือ และแผ่น CD บรรจุ สไลด์ประกอบการบรรยาย ที่สั้น ง่าย และน่าสนใจ มีเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของชั้น ม.4 ไว้สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม นักเรียนสามารถเลือกดูได้ตามความสนใจ

1. ทุนจำลองอวัยวะภายในของระบบสืบพันธุ์เพศหญิงและเพศชาย
2. ทุนจำลองการปฏิสนธิและพัฒนาการของตัวอ่อนในครรภ์มารดา
3. แผ่นภาพแสดงอวัยวะภายในของระบบสืบพันธุ์เพศหญิงและเพศชาย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้น ม.4
5. หนังสือกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา
6. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่องรักเรื่องใครในวัยรุ่น.ppt โดยนายแพทย์ สุกมล วิชาวิ พลกุล
7. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่องความเข้มแข็งทางใจ และการพัฒนาทักษะชีวิต.ppt โดยนายแพทย์ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล
8. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่องความรัก ความใคร่.ppt
9. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่องเยาวชนกับอนามัยการเจริญพันธุ์
10. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่องวางแผนครอบครัว คุณกำเนิด.ppt
11. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่อง Sexual Transmitted Disease (STD).ppt
12. สไลด์ประกอบการบรรยาย เรื่องสุขภาพทางเพศของวัยรุ่นไทย
13. วิดีทัศน์เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเจริญพันธุ์ เรื่อง สะพานรักสารสิน: การปฏิสนธิ และการป้องกันการตั้งครรภ์ (AVSEQ01) โดย สวท.
14. วิดีทัศน์เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเจริญพันธุ์ เรื่อง บทบาทที่เปลี่ยนแปลง: บทบาท และหน้าที่ของเพศชายและเพศหญิง (AVSEQ02) โดย สวท.

ภาคผนวก ข แบบสอบถาม

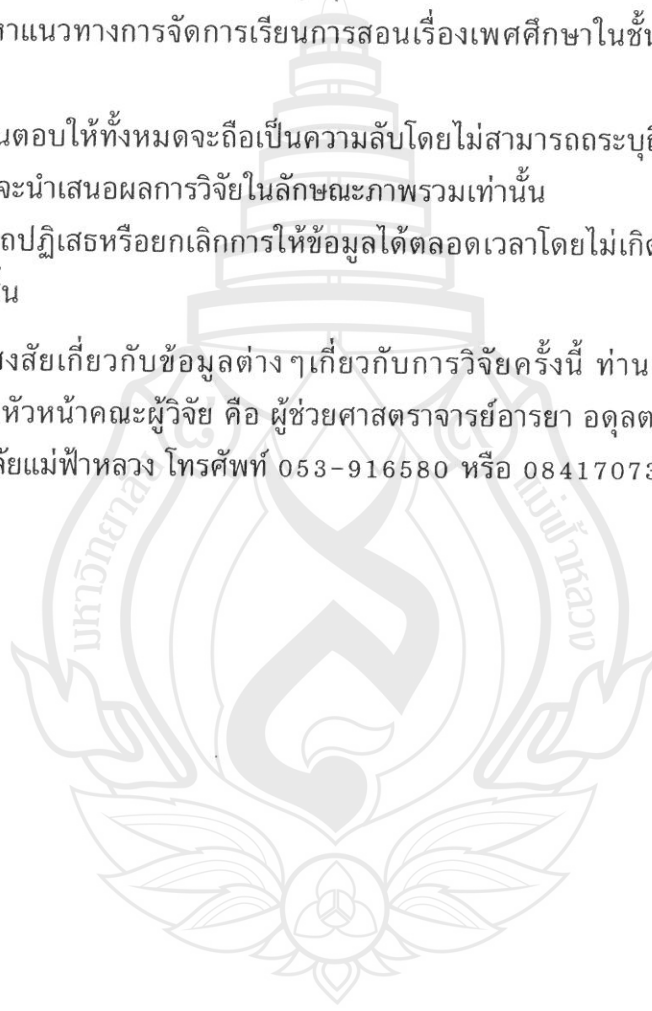
โครงการวิจัยเรื่อง

แบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แบบสอบถามนี้เป็นการสำรวจความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้ช่วยตอบแบบสอบถามนี้และขอได้โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเห็นของท่าน เพื่อจะได้นำผลไปใช้ประโยชน์ในการหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในชั้นเรียน ผู้วิจัยขอรับรองว่า

1. ข้อมูลที่ท่านตอบให้ทั้งหมดจะถือเป็นความลับโดยไม่สามารถระบุถึงตัวบุคคลผู้ให้ข้อมูล และจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะภาพรวมเท่านั้น
2. ท่านสามารถปฏิเสธหรือยกเลิกการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่เกิดผลเสียใดๆต่อตัวท่านทั้งสิ้น

หากท่านมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ท่านสามารถติดต่อสอบถามได้โดยตรงจากหัวหน้าคณะผู้วิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารยา อุดุลตระกูลสำนักวิชาแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โทรศัพท์ 053-916580 หรือ 0841707320

**แบบสอบถามความรู้เรื่องเพศศึกษา และความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินประสิทธิผลของการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมที่ไม่สามารถระบุถึงตัวผู้ตอบได้ โดยขอความกรุณาให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย
2. อายุ ปี
3. การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง
4. เกรดเฉลี่ยปัจจุบัน (GPA.)
5. สถานภาพครอบครัว
☐ บิดา - มารดา อยู่ด้วยกัน
☐ บิดา - มารดา หย่าร้าง
☐ บิดา หรือมารดา เสียชีวิต
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้/ ค่าใช้จ่ายของนักเรียนต่อสัปดาห์

☐ 0 - 100 บาท	☐ 101 - 200 บาท
☐ 201 - 300 บาท	☐ 301 - 400 บาท
☐ 401 - 500 บาท	☐ 500 บาทขึ้นไป
7. นักเรียนเคยเข้าไปใช้บริการหาเพื่อนคุย (Chat) ทาง Internet หรือไม่ บ่อยแค่ไหน

☐ เคย เข้าทุกวัน	☐ ไม่เคย
☐ เคย 2- 3 วัน/ครั้ง	
☐ เคย สัปดาห์ละครั้ง	
☐ เคย เดือนละครั้ง	
☐ เคย แต่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)....	
8. นักเรียนได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับ เพศศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ Website	☐ หนังสือพิมพ์
☐ สื่อของกรมอนามัย	☐ โทรทัศน์
☐ เพื่อน	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ ...

ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิต กรณาวางกลมล้อมรอบข้อที่เลือกตอบ

1. จุดประสงค์ของการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน คือ
 - ก. ป้องกันการตั้งครรภ์
 - ข. ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 - ค. เข้าใจเรื่องการสืบพันธุ์และการมีบุตร
 - ง. สามารถปฏิบัติตัวในเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม
2. เพศชายจะสามารถสืบพันธุ์ได้เมื่อไร
 - ก. เมื่อเริ่มรู้สึกว่ายชอบเพศตรงข้าม
 - ข. เมื่อเริ่มมีขนที่บริเวณหัวหน่าว
 - ค. เมื่ออวัยวะเพศสามารถแข็งตัวได้
 - ง. เมื่อเริ่มมีอาการฝันเปียก*
3. เพศหญิงจะสามารถสืบพันธุ์ได้เมื่อไร
 - ก. เมื่อเริ่มมีประจำเดือน*
 - ข. เมื่อเต้านมโตขึ้นและกดเจ็บ
 - ค. เมื่อสะโพกขยายขนาดขึ้น
 - ง. ช่องคลอดหลั่งน้ำหล่อลื่นได้
4. การผสมกันระหว่างไข่กับอสุจิเกิดขึ้นในอวัยวะใด
 - ก. รังไข่
 - ข. มดลูก
 - ค. ท่อนำไข่*
 - ง. ช่องคลอด
5. ข้อใดกล่าวถูกต้อง เกี่ยวกับการทำงานของระบบสืบพันธุ์
 - ก. ผู้ชายสามารถสืบพันธุ์ได้ตั้งแต่เข้าสู่วัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่
 - ข. ผู้ชายสามารถสืบพันธุ์ได้ตั้งแต่เข้าสู่วัยรุ่นจนถึงวัยชรา*
 - ค. ผู้หญิงสามารถสืบพันธุ์ได้ตั้งแต่เด็กจนถึงวัยรุ่น
 - ง. ผู้หญิงสามารถสืบพันธุ์ได้ตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยชรา
6. เลือดประจำเดือนของเพศหญิงเกิดขึ้นจากกระบวนการใด
 - ก. การขับเคลื่อนไข่ที่สุกแล้วออกจากรังไข่
 - ข. การสลายตัวของไข่ที่ไม่ได้รับการปฏิสนธิ
 - ค. การหลุดลอกตัวของเยื่อบุช่องคลอด*
 - ง. การหลุดลอกตัวของเยื่อบุโพรงมดลูก

7. การป้องกันการตั้งครรภ์วิธีใด ได้ผลน้อยที่สุด?
- ก. ไข่ยาคุมกำเนิด
 - ข. ใช้ถุงยางอนามัย
 - ค. นีบระยะปลอดภ้ย
 - ง. การหลั่งภายนอก*
8. วิธีเลือกถุงยางอนามัยในข้อใดมีความสำคัญน้อยที่สุด
- ก. ดู วัน เดือน ปี ที่หมดอายุ
 - ข. ดูสี สันสวยงามและมีกลิ่นหอม *
 - ค. ซองบรรจุไม่ชำรุด หรือนึกขาด
 - ง. เลือกแบบและขนาดที่พอดี
9. วิธีการใดที่ควรปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางเพศ
- ก. อ่านหนังสือเรียน
 - ข. ออกกำลังกาย*
 - ค. ดูหนัง ฟังเพลง
 - ง. เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์
10. ทศนคติเรื่องเพศของสังคมไทยในสภาพปัจจุบัน ข้อใดควรส่งเสริม
- ก. การพูดเรื่องเพศอย่างสร้างสรรค์สามารถทำได้ *
 - ข. เพศหญิงควรเป็นแม่ศรีเรือน ดูแลงานบ้านงานครัว
 - ค. เรื่องเพศเป็นความลับที่ไม่ควรพูดคุยกันในที่เปิดเผย
 - ง. การให้ความรู้เรื่องเพศแก่วัยรุ่นเหมือนชีโพร่งให้กระรอก
11. วัฒนธรรมตะวันตกที่น่าจะนำมาปรับใช้ในวัฒนธรรมไทยคือข้อใด
- ก. การกล่าวพูดกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี *
 - ข. การทดลองใช้ชีวิตคู่ร่วมกันก่อนตัดสินใจแต่งงาน
 - ค. คู่รักสามารถแสดงความรักอย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ
 - ง. การหาคู่ทาง on line
12. ข้อคิดเห็นในเรื่องเพศ ข้อใดที่ถูกต้อง
- ก. ความรักที่แท้คือการเสียสละและให้ได้ทุกอย่าง
 - ข. ชายเป็นผู้นำต้องดูแลและมีสิทธิในหญิงที่เป็นแฟน
 - ค. หญิงและชายมีสิทธิเสรีภาพในตนเองเท่าเทียมกัน*
 - ง. สำหรับหญิงไทยแล้วพรหมจรรย์สำคัญยิ่งกว่าชีวิต

13. การกระตุ้นทางเพศข้อใดมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด
- ก. การกระตุ้นด้วยเสียง
 - ข. การมองเห็นภาพหรือวิดีโอ
 - ค. การกระตุ้นด้วยกลิ่นและแสงสลับ
 - ง. การสัมผัส โอบกอด การจูบ*
14. ผู้หญิงควรปฏิบัติอย่างไร เพื่อป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
- ก. แต่งกายมิดชิดรัดกุมเสมอ
 - ข. ไม่อยู่ในที่เปลี่ยวลับตาคน*
 - ค. พาเพื่อนผู้หญิงไปเที่ยวด้วยทุกครั้ง
 - ง. ไม่ให้ความสนิทสนมกับเพศตรงข้าม
15. ถ้าเพื่อนชายชวนไปดูภาพยนตร์รอบดึกสองต่อสอง ควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. ปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา*
 - ข. ไปได้ แต่ต้องไม่แต่งกายล่อแหลม
 - ค. ไปได้ โดยพกพามิดพับหรืออาวุธไปด้วย
 - ง. ไปได้ หากถูกลวนลามให้ขอกลับบ้านทันที
16. การปฏิเสธในข้อใดมีความสำคัญต่อการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงทางเพศมากที่สุด
- ก. ปฏิเสธการดื่มของมึนเมา*
 - ข. ปฏิเสธการไปเที่ยวกลางคืน
 - ค. ปฏิเสธการรับของขวัญจากเพศตรงข้าม
 - ง. ปฏิเสธการเข้าร่วมแข่งขันรถจักรยานยนต์
17. เพราะเหตุใดวัยรุ่นจึงมักอ้างว่า “เพื่อนๆ ก็ทำกันทั้งนั้น”
- ก. ตัดปัญหาเพื่อไม่ให้ถูกแม่บ่น
 - ข. เพื่อให้ดูว่าเป็นคนที่ทันสมัย
 - ค. ต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน*
 - ง. เพื่อแสดงสิทธิเสรีภาพของตน
18. นักเรียนกำลังไปเข้าห้องน้ำของโรงเรียน พบเพื่อนๆ กำลังสูบบุหรี่ และชักชวนให้สูบบุหรี่ นักเรียนจะพูดว่าอย่างไร จึงจะเหมาะสม
- ก. เอาไว้ค่อยสูบวันหลัง
 - ข. เราให้สัญญากับพ่อว่าจะไม่สูบบุหรี่*
 - ค. ถ้ามีหมากฝรั่งระงับกลิ่น เราถึงจะสูบ
 - ง. ครั้งเดียวเท่านั้นนะ เพื่อเห็นแก่มิตรภาพ

19. ผู้หญิงที่ไม่ยอมให้คนรักจับต้องร่างกายมากเกินไป จัดว่าเป็นคนประเภทใด
- ก. หัวโบราณ
 - ข. ผักไฟธรรมะ
 - ค. มีทักษะการปฏิเสธ
 - ง. มีทักษะการต่อรอง *
20. นางสาวแสนสวย คบกับแฟนมาได้ 2 ปี แฟนขอมีเพศสัมพันธ์ด้วยเพราะคิดว่าสนิทสนมกันมากแล้ว เธอควรตัดสินใจอย่างไร จึงจะเหมาะสม
- ก. ต้องกินยาคุมกำเนิดก่อน
 - ข. ต้องสวมถุงยางอนามัยก่อน
 - ค. แบ่งรับแบ่งสู้เพื่อถนอมน้ำใจ
 - ง. ปฏิเสธอย่างเด็ดขาด *
21. เพื่อนชายคุยอยู่กับเพื่อนสาวที่หอพักจนดึก จึงขอดังที่หอโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินอย่างเด็ดขาด เพื่อนสาวควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม
- ก. ไปชวนเพื่อหญิงข้างห้องมานอนเป็นเพื่อนอีก 1 คน
 - ข. ใช้หมอนคั่นกลางและตักเตือนให้เขามีความเป็นสุภาพบุรุษ
 - ค. ขอให้เขารักษาสัญญาและให้ปูนอนบนพื้น ตนเองนอนบนเตียง
 - ง. ขอร้องให้เขากลับไป บอกว่าถึงไม่มีอะไรกันแต่ตนเองเป็นหญิงก็เสียหาย *
22. บุคคลใดที่น่าจะมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย
- ก. นายเอชอบดูสื่อลามก*
 - ข. นายบีชอบพูดเกี้ยวพาราสี
 - ค. นายซีคบเพื่อนหญิงหลายคน
 - ง. นายดีมักแสดงอารมณ์รุนแรง
23. ส่วนใดของสมองทำหน้าที่ควบคุมความต้องการทางเพศ ?
- ก. สมองใหญ่
 - ข. สมองน้อย
 - ค. ต่อมใต้สมอง
 - ง. ไฮโปธาลามัส*
24. ฮอร์โมนใดมีผลต่อแรงขับหรือความต้องการทางเพศ ?
- ก. เทสโทสเตอโรน*
 - ข. เอสโตรเจน
 - ค. ออกซิโทซิน
 - ง. เมลาโทนิน

- 25 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการหรือแรงขับทางเพศ ?
- ก. ผู้หญิงมีความต้องการทางเพศสูงกว่าผู้ชาย
 - ข. ผู้หญิงถูกกระตุ้นทางเพศได้ไวกว่าผู้ชาย
 - ค. ผู้ชายสามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ตลอดเวลา*
 - ง. ผู้ชายที่ทำงานหนักจะมีความต้องการทางเพศน้อยลง
- 26 หญิงกับชายมีปากเสียงกัน ฝ่ายชายแสดงท่าก้าวร้าวและไม่ยอมรับฟัง ฝ่ายหญิงควรทำอย่างไร ?
- ก. ถามให้ตรงประเด็นว่าไม่พอใจเรื่องใด
 - ข. พยายามอธิบายเหตุผลที่ไม่เห็นด้วย
 - ค. ตักเตือนให้ฝ่ายชายรู้สึกตัวที่กำลังก้าวร้าว
 - ง. เดินออกไปจากสถานการณ์เพื่อสงบสติอารมณ์ก่อน*
- 27 ข้อใดไม่ใช่ช่องทางการติดต่อของโรคเอดส์
- ก. เพศสัมพันธ์
 - ข. ทางกระแสเลือด
 - ค. การสัมผัสตัว*
 - ง. ติดเชื้อจากมารดาสู่ทารกในครรภ์
28. ผู้ป่วยเอดส์ มักจะเสียชีวิตด้วยสาเหตุใด
- ก. ไตวาย
 - ข. หัวใจวาย
 - ค. ตับอักเสบ
 - ง. ติดเชื้อจากโรคอื่น*
- 29.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ใดที่เป็นสาเหตุของการมีบุตรยาก
- ก. โรคซิฟิลิส
 - ข. โรคหนองใน*
 - ค. โรคแผลริมอ่อน
 - ง. เชื้อราในช่องคลอด
- 30.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ใดที่เป็นสาเหตุส่งเสริมการเกิดมะเร็งปากมดลูก
- ก. โรคเริม*
 - ข. โรคหนองใน
 - ค. โรคซิฟิลิส
 - ง. โรคฝีมะม่วง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของนักเรียน

	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย
1	การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นไม่ทำให้เกิดการตั้งครรภ์เพราะร่างกายยังไม่พร้อม					
2	การมีเพศสัมพันธ์ในเพื่อนด้วยกันไม่ทำให้เกิดโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์					
3	การหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางเพศในวัยรุ่นทำได้โดยการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายสม่ำเสมอ					
4	การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนไม่จำเป็นต้องใช้ถุงยางอนามัย					
5	การดื่มสุราก่อนการมีเพศสัมพันธ์จะช่วยป้องกันการติดเชื้อโรคได้เนื่องจากแอลกอฮอล์จะทำลายเชื้อ					
6	การดื่มสุรทำให้ขาดความยับยั้งใจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย					
7	การไม่มีแฟนเป็นเรื่องที่น่าอับอายสำหรับวัยรุ่น					
8	การดูภาพยนตร์โป๊หรือหนังสือโป๊ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหาย					
9	การเป็นแฟนหรือคู่รักกันสามารถทดลองอยู่ด้วยกันก่อนได้					
10	การมีแฟนและมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่นถือเป็นเรื่องปกติ					
11	การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานถือเป็นการเรียนรู้ชีวิตคู่					
12	การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่รักถือเป็นการไม่ไว้วางใจกัน					

	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย
13	การคบหาระหว่างเพื่อนต่างเพศต้องให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน					
14	วัยรุ่นชายหญิงไม่ควรอยู่สองต่อสองในที่ลับตาคน					
15	วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นแฟนกันสามารถโอบกอดถูกเนื้อต้องตัวกันได้ไม่ใช่เรื่องเสียหาย					
16	การมีเพศสัมพันธ์กันในวัยรุ่นเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของความรัก					
17	วัยรุ่นสามารถมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ตนพอใจโดยไม่คาดหวังถึงการแต่งงาน					
18	วัยรุ่นหญิงควมสว่นตัวรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันแต่งงาน					
19	วัยรุ่นหญิงชายที่เป็นคู่รักกันสามารถเข้าหอพักอยู่ด้วยกันได้					
20	การเป็นคู่รักกันสามารถไปเที่ยวกลางคืนด้วยกันได้					

ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช โสภจรรย์
สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พญ. มิตรรา คาสลี
สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
3. อาจารย์ บุญเลิฐ งามขำ
อาจารย์ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม

ภาคผนวก ง

รายละเอียดของการตอบแบบวัดความรู้และความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกการตอบความรู้ได้ถูกต้องตามรายชื่อ

ความรู้เรื่องเพศศึกษา	ตอบถูก ก่อนการสอน N (%)	ตอบถูก หลังการสอน N (%)
1. จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา	27(96.4)	26(92.8)
2. ข้อบ่งชี้ว่าเพศชายมีพัฒนาการเข้าสู่ระยะที่จะสามารถสืบพันธุ์	24(85.7)	27(96.4)
3. ข้อบ่งชี้ว่าเพศหญิงจะสามารถสืบพันธุ์ (ตั้งครรภ์)	26(92.8)	28(100)
4. อวัยวะส่วนที่เกิดการผสมกันระหว่างไข่กับอสุจิ	19(67.8)	25(89.3)
5. การทำงานของระบบสืบพันธุ์	26(92.8)	19(67.8)
6. กระบวนการของการเกิดเลือดประจำเดือนของเพศหญิง	16(57.1)	20(71.4)
7. ส่วนของสมองทำหน้าที่ควบคุมความต้องการทางเพศ	19(67.8)	22(78.6)
8. สฮอร์โมนที่มีผลต่อแรงขับหรือความต้องการทางเพศ	25(89.3)	22(78.6)
9. ความต้องการหรือแรงขับทางเพศ	9(32.1)	23(82.1)
10. การป้องกันการตั้งครรภ์	16(57.1)	15(53.6)
11. วิธีเลือกถุงยางอนามัย	27(96.4)	27(96.4)
12. วิธีหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางเพศ	28(100)	28(100)
13.ทัศนคติเรื่องเพศของสังคมไทยในสภาพปัจจุบัน	28(100)	22(78.6)
14.วัฒนธรรมตะวันตกที่นำมาปรับใช้ในวัฒนธรรมไทย	27(96.4)	26(92.8)
15.ข้อคิดเห็นในเรื่องเพศที่ถูกต้อง	27(96.4)	24(85.7)
16.การกระตุ้นทางเพศที่มีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	28(100)	28(100)
17.การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	17(60.7)	20(80.7)
18.การปฏิบัติในกรณีที่ผู้หญิงถูกเพื่อนชายชวนไปดูภาพยนตร์รอบดึกสองต่อสอง	27(96.4)	27(96.4)
19.การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ	7(24.9)	9(32.1)
20.การมีพฤติกรรมการเล่นแบบ	24(85.7)	18(64.3)
21. วิธีการปฏิเสธการมีพฤติกรรมเสี่ยง	23(82.1)	23(82.1)
22.วิธีการต่อรอง	21(74.9)	24(85.7)
23.การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน	25(89.3)	27(96.4)

ความรู้เรื่องเพศศึกษา	ตอบถูก	ตอบถูก
	ก่อนการสอน N (%)	หลังการสอน N (%)
24.การปฏิเสธต่อการมีภาวะเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	28(100)	27(96.4)
25.บุคคลที่น่าจะมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	24(85.7)	24(85.7)
26.วิธีการหลีกเลี่ยงความรุนแรง	18(64.3)	16(57.1)
27.ช่องทางการติดต่อของโรคเอดส์	28(100)	28(100)
28. สาเหตุการเสียชีวิตของผู้ป่วยเอดส์	28(100)	27(96.4)
29.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุของการมีบุตรยาก	22(78.6)	23(82.1)
30.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุส่งเสริมการเกิดมะเร็งปากมดลูก	28(100)	28(100)

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกการตอบความรู้ได้ถูกต้องตามรายชื่อ

ความรู้เรื่องเพศศึกษา	ตอบถูก ก่อนการสอน N (%)	ตอบถูก หลังการสอน N (%)
1.จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา	29(82.8)	31(88.6)
2.ข้อบ่งชี้ว่าเพศชายมีพัฒนาการเข้าสู่ระยะที่จะสามารถ สืบพันธุ์ (มีบุตร)	28(79.9)	31(88.6)
3.ข้อบ่งชี้ว่าเพศหญิงจะสามารถสืบพันธุ์ (ตั้งครรภ์)	34(97.1)	35(100)
4.อวัยวะส่วนที่เกิดการผสมกันระหว่างไข่กับอสุจิ	35(100)	34(97.1)
5.การทำงานของระบบสืบพันธุ์	17(48.6)	15(42.6)
6.กระบวนการของการเกิดเลือดประจำเดือนของเพศหญิง	1(3.5)	1(3.5)
7.ส่วนของสมองทำหน้าที่ควบคุมความต้องการทางเพศ	10(35.0)	14(39.9)
8.ฮอร์โมนที่มีผลต่อแรงขับหรือความต้องการทางเพศ	12(34.3)	14(39.9)
9.ความต้องการหรือแรงขับทางเพศ	7(19.9)	3(8.6)
10.การป้องกันการตั้งครรภ์	10(35.0)	6(17.1)
11.วิธีเลือกถุงยางอนามัย	31(88.6)	32(91.4)
12.วิธีหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางเพศ	34(97.1)	35(100)
13.ทัศนคติเรื่องเพศของสังคมไทยในสภาพปัจจุบัน	11(31.4)	14(39.9)
14.วัฒนธรรมตะวันตกที่นำมาปรับใช้ในวัฒนธรรม ไทย	21(59.9)	23(65.7)
15.ข้อคิดเห็นในเรื่องเพศที่ถูกต้อง	27(77.1)	30(85.7)
16.การกระตุ้นทางเพศที่มีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	32(91.4)	34(97.1)
17.การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	23(65.7)	24(68.6)
18.การปฏิบัติในกรณีที่ผู้หญิงถูกเพื่อนชายชวนไปดู ภาพยนตร์รอบดึกสองต่อสอง	26(74.3)	30(85.7)
19.การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ	14(39.9)	19(54.3)
20.การมีพฤติกรรมการเล่นแบบ	12(34.3)	16(45.7)
21. วิธีการปฏิเสธการมีพฤติกรรมเสี่ยง	29(82.8)	25(71.4)
22.วิธีการต่อรอง	11(31.4)	18(51.4)
23.การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน	24(68.6)	21(59.9)
24.การปฏิเสธต่อการมีภาวะเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	28(79.9)	32(91.4)
25.บุคคลที่น่าจะมีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	20(57.1)	28(79.9)
26.วิธีการหลีกเลี่ยงความรุนแรง	13(37.1)	32(91.4)
27.ช่องทางการติดต่อของโรคเอดส์	35(100)	32(91.4)

ความรู้เรื่องเพศศึกษา	ตอบถูก	ตอบถูก
	ก่อนการสอน N (%)	หลังการสอน N (%)
28. สาเหตุการเสียชีวิตของผู้ป่วยเอดส์	33(94.3)	27(77.1)
29. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุของการมีบุตรยาก	8(22.8)	11(31.4)
30. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุส่งเสริมการเกิดมะเร็งปากมดลูก	22(62.8)	32(91.4)

ตารางที่ 14 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมีโอกาสเกิดการตั้งครรภ์น้อยเพราะร่างกายยังไม่พร้อม*							
ก่อนการสอน	4(11.5)	2(25.7)	7(20.0)	9(25.7)	13 (37.1)	3.7	1.3
หลังการสอน	0	1(2.9)	1(2.9)	16(45.6)	17(48.6)	4.4	.7
การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนทำให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศ*							
ก่อนการสอน	0	1(2.9)	1(2.9)	12(34.2)	21(60.0)	4.5	.7
หลังการสอน	2(5.6)	0	1(2.9)	1(2.9)	31(88.6)	4.6	.9
การหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางเพศในวัยรุ่นทำได้โดยการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายสม่ำเสมอ							
ก่อนการสอน	20(57.1)	10(28.6)	5(14.3)	0	0	4.4	.7
หลังการสอน	22(62.9)	7(20.0)	6(17.1)	0	0	4.5	.8
การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนไม่จำเป็นต้องใช้ถุงยางอนามัย*							
ก่อนการสอน	0	1(2.9)	1(2.9)	4(11.4)	29(82.9)	4.7	.6
หลังการสอน	0	0	2(5.6)	1(2.9)	32(91.5)	4.8	.5
การดื่มสุราก่อนการมีเพศสัมพันธ์จะช่วยป้องกันการติดเชื้อโรคได้เนื่องจากแอลกอฮอล์จะทำลายเชื้อ*							
ก่อนการสอน	1(2.9)	1(2.9)	1(2.9)	9(25.7)	23(65.7)	4.4	.9
หลังการสอน	0	0	1(2.9)	2(5.7)	32(91.4)	4.8	.4
การดื่มสุรทำให้ขาดความยับยั้งใจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย							
ก่อนการสอน	23(65.7)	6(17.1)	2(5.7)	2(5.7)	2(5.7)	4.3	1.8
หลังการสอน	28(80.0)	4(11.4)	2(5.7)	1(2.9)	0	4.6	.7
การดูภาพยนตร์โป๊หรือหนังสือโป๊ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหาย*							
ก่อนการสอน	2(5.7)	2(5.7)	9(25.7)	14(40.0)	8(22.9)	3.6	1.1
หลังการสอน	1(2.9)	0	15(42.9)	13(37.1)	6(17.1)	3.6	.9
การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่นอนถือเป็นการไม่ไว้วางใจกัน*							
ก่อนการสอน	1(2.9)	0	4(11.4)	10(28.6)	20(57.1)	4.3	.9
หลังการสอน	1(2.9)	1(2.9)	3(8.6)	3(8.6)	27(77.1)	4.5	.9

ความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
วัยรุ่นชายหญิงไม่ควรอยู่สองต่อสองในที่ลับตาคน							
ก่อนการสอน	20(57.1)	4(11.4)	8(22.9)	2(5.7)	1(2.9)	4.1	1.1
หลังการสอน	19(54.3)	3(8.6)	4(11.4)	5(14.3)	4(11.4)	3.8	1.5
การเป็นคู่รักกันสามารถไปเที่ยวกลางคืนด้วยกันได้*							
ก่อนการสอน	1(2.9)	4(11.4)	13(37.1)	10(28.6)	7(20.0)	3.5	1.0
หลังการสอน	1(2.9)	1(2.9)	11(31.4)	15(42.9)	7(20.0)	3.7	.9
วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นคู่รักกันสามารถเข้าหอพักอยู่ด้วยกันได้*							
ก่อนการสอน	2(5.7)	1(2.9)	6(17.1)	17(48.6)	9(25.7)	3.8	1.0
หลังการสอน	0	3(8.6)	6(17.1)	13(37.1)	13(37.1)	4.0	.9

*ข้อความที่มีความคิดเห็นทางลบ

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อค่านิยมการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับเพศในวัยรุ่นของกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนจำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อ ค่านิยมการปฏิบัติใน วัยรุ่น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็นด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
การไม่มีแฟนเป็นเรื่องที่น่าอับอายสำหรับวัยรุ่น*							
ก่อนการสอน	1(2.9)	2(5.7)	5(14.3)	7(19.9)	20(57.1)	4.2	1.0
หลังการสอน	0	3(8.6)	0	2(7.1)	30(85.7)	4.6	.9
การเป็นแฟนหรือคู่รักกันสามารถทดลองอยู่ด้วยกันก่อนได้*							
ก่อนการสอน	2(5.7)	1(2.9)	7(19.9)	13(37.1)	12(34.3)	3.9	1.0
หลังการสอน	0	0	8(22.8)	6(17.1)	21(59.9)	4.3	.8
การมีแฟนและมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่นถือเป็นเรื่องปกติ*							
ก่อนการสอน	2(5.7)	4(11.4)	6(17.1)	8(22.9)	15(42.9)	3.8	1.0
หลังการสอน	0	0	5(14.3)	5(14.3)	25(71.4)	4.5	.7
การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานถือเป็นการเรียนรู้ชีวิตคู่*							
ก่อนการสอน	1(2.9)	1(2.9)	8(22.8)	12(34.3)	13(37.1)	4.0	1.0
หลังการสอน	0	0	7(19.9)	2(7.1)	26(74.3)	4.5	.8
การคบหาระหว่างเพื่อนต่างเพศต้องให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน							
ก่อนการสอน	27(77.1)	6(17.1)	1(2.9)	1(2.9)	0	4.6	.7
หลังการสอน	22(62.9)	7(19.9)	6(17.2)	0	0	4.4	.7
วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นแฟนกันสามารถโอบกอดถูกเนื้อต้องตัวกันได้ไม่ใช่เรื่องเสียหาย*							
ก่อนการสอน	0	3(8.6)	12(34.3)	10(28.6)	10(28.6)	3.7	.9
หลังการสอน	0	0	6(17.2)	13(37.1)	16(45.7)	4.3	.7
การมีเพศสัมพันธ์กันในวัยรุ่นเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของความรัก*							
ก่อนการสอน	0	0	6(17.2)	11(31.4)	18(51.4)	4.3	.8
หลังการสอน	0	0	3(8.6)	5(14.3)	27(77.1)	4.6	.6
วัยรุ่นสามารถมีเพศสัมพันธ์กับผู้ตนพอใจโดยไม่คาดหวังถึงการแต่งงาน*							
ก่อนการสอน	0	1(2.9)	6(17.2)	6(17.2)	22(62.9)	4.4	.9
หลังการสอน	0	0	3(8.6)	10(28.6)	22(62.9)	4.5	.6

ความคิดเห็นต่อ ค่านิยมการปฏิบัติใน วัยรุ่น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็นด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
วัยรุ่นหญิงความสูงจนตัวรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันแต่งงาน							
ก่อนการสอน	25(71.4)	6(17.2)	2(7.1)	1(2.9)	1(2.9)	3.5	1.0
หลังการสอน	27(77.0)	6(17.2)	1(2.9)	1(2.9)	0	4.0	.9

*ข้อความที่มีความคิดเห็นทางลบ

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน จำแนกรายข้อ

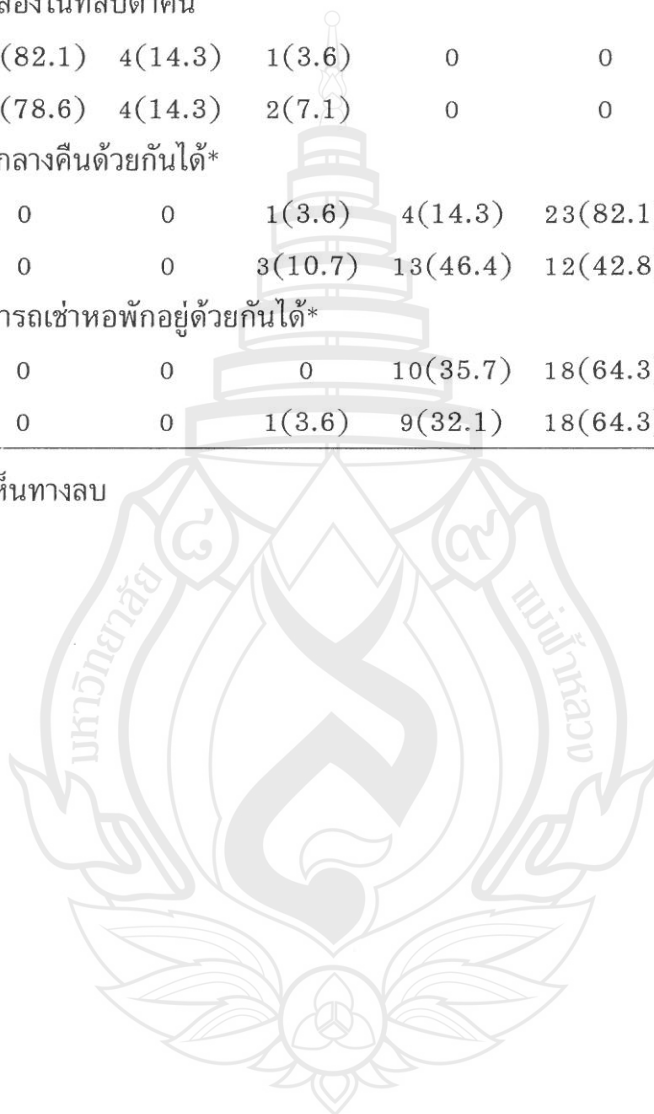
ระดับความคิดเห็น

ความคิดเห็นต่อ						ค่าเฉลี่ย	SD
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็น		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมีโอกาสเกิดการตั้งครรภ์น้อยเพราะร่างกายยังไม่พร้อม*							
ก่อนการสอน	0	2(7.1)	1(3.6)	2(7.1)	20(71.4)	4.5	.8
หลังการสอน	1(3.6)	0	1(3.6)	3(10.7)	23(82.1)	4.7	.8
การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนทำให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศ*							
ก่อนการสอน	0	0	0	4(14.3)	24(85.7)	4.8	.3
หลังการสอน	0	0	0	2(7.1)	26(92.8)	4.9	.3
การหลีกเลี่ยงความรู้สึกทางเพศในวัยรุ่นทำได้โดยการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายสม่ำเสมอ							
ก่อนการสอน	19(67.8)	8(28.6)	1(3.6)	0	0	4.6	.5
หลังการสอน	24(85.7)	2(7.1)	1(3.6)	1(3.6)	0	4.7	.7
การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนไม่จำเป็นต้องใช้ถุงยางอนามัย*							
ก่อนการสอน	0	0	0	0	28(100)	5	0
หลังการสอน	0	0	0	0	28(100)	5	0
การดื่มสุราก่อนการมีเพศสัมพันธ์จะช่วยป้องกันการติดเชื้อโรคได้เนื่องจากแอลกอฮอล์จะทำลายเชื้อ*							
ก่อนการสอน	0	0	0	1(3.6)	27(96.4)	4.9	.2
หลังการสอน	0	0	0	3(10.7)	25(89.3)	4.8	.
การดื่มสุรทำให้ขาดความยับยั้งใจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย							
ก่อนการสอน	19(67.9)	7(24.9)	2(7.2)	0	0	4.6	.6
หลังการสอน	20(71.4)	6(21.4)	1(3.6)	0	1(3.6)	4.6	.8
การดูภาพยนตร์โป๊หรือหนังสือโป๊ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหาย*							
ก่อนการสอน	0	2(7.1)	2(7.1)	15(53.6)	9(32.1)	4.0	1.0
หลังการสอน	1(3.6)	1(3.6)	3(10.7)	11(39.3)	12(42.8)	4.1	1.0
การใช้ถุงยางอนามัยกับคู่อภิเษกเป็นการไม่ไว้วางใจกัน*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	5(17.8)	22(78.6)	4.7	.5
หลังการสอน	0	0	0	2(7.1)	26(92.8)	4.9	.3

ระดับความคิดเห็น

ความคิดเห็นต่อ						ค่าเฉลี่ย	SD
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
วัยรุ่นชายหญิงไม่ควรอยู่สองต่อสองในที่ลับตาคน							
ก่อนการสอน	23(82.1)	4(14.3)	1(3.6)	0	0	4.7	.5
หลังการสอน	22(78.6)	4(14.3)	2(7.1)	0	0	4.5	1.0
การเป็นคู่รักกันสามารถไปเที่ยวกลางคืนด้วยกันได้*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	4(14.3)	23(82.1)	4.3	.6
หลังการสอน	0	0	3(10.7)	13(46.4)	12(42.8)	4.3	.6
วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นคู่รักกันสามารถเข้าหอพักอยู่ด้วยกันได้*							
ก่อนการสอน	0	0	0	10(35.7)	18(64.3)	4.6	.5
หลังการสอน	0	0	1(3.6)	9(32.1)	18(64.3)	4.6	.5

*ข้อความที่มีความคิดเห็นทางลบ

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน ความคิดเห็นต่อค่านิยมการปฏิบัติ
ตัวเกี่ยวกับเพศในวัยรุ่นของ*กลุ่มทดลอง*เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนจำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็น		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ด้วย		
ค่านิยมการปฏิบัติในวัยรุ่น	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
การไม่มีแฟนเป็นเรื่องที่น่าอับอายสำหรับวัยรุ่น*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	6(21.4)	21(74.9)	4.6	.8
หลังการสอน	0	0	1(3.6)	3(10.7)	24(85.7)	4.8	.6
การเป็นแฟนหรือคู่รักกันสามารถทดลองอยู่ด้วยกันก่อนได้*							
ก่อนการสอน	0	0	2(7.1)	7(24.9)	19(67.8)	4.6	.6
หลังการสอน	0	0	1(3.6)	7(24.9)	20(71.4)	4.6	.5
การมีแฟนและมีความสัมพันธ์ทางเพศในวัยรุ่นถือเป็นเรื่องปกติ*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	6(21.4)	21(74.9)	4.7	.5
หลังการสอน	0	1(3.6)	1(3.6)	4(14.3)	22(78.6)	4.6	.7
การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานถือเป็นการเรียนรู้ชีวิตคู่*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	9(32.1)	18(64.3)	4.5	.8
หลังการสอน	0	0	1(3.6)	6(21.4)	21(74.9)	4.7	.5
การคบหาระหว่างเพื่อนต่างเพศต้องให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน							
ก่อนการสอน	24(85.7)	3(10.7)	1(3.6)	0	0	4.8	.5
หลังการสอน	25(89.3)	3(10.7)	0	0	0	4.8	.3
วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นแฟนกันสามารถโอบกอดถูกเนื้อต้องตัวกันได้ไม่ใช่เรื่องเสียหาย*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	9(32.1)	18(64.3)	4.6	.6
หลังการสอน	0	0	0	7(24.9)	21(74.9)	4.7	.5
การมีเพศสัมพันธ์กันในวัยรุ่นเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของความรัก*							
ก่อนการสอน	0	0	0	3(10.7)	25(89.3)	4.8	.3
หลังการสอน	0	0	1(3.6)	5(17.8)	22(78.6)	4.7	.6
วัยรุ่นสามารถมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ตนพอใจโดยไม่คาดหวังถึงการแต่งงาน*							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	1(3.6)	26(92.8)	4.8	.4
หลังการสอน	0	0	0	4(14.3)	24(85.7)	4.8	.3

ความคิดเห็นต่อ ค่านิยมการ ปฏิบัติในวัยรุ่น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย		
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)		
	N (%)						
วัยรุ่นหญิงความสว่นตัวรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนถึงวันแต่งงาน							
ก่อนการสอน	0	0	1(3.6)	6(21.4)	21(74.9)	4.6	.5
หลังการสอน	0	0	0	6(21.4)	22(78.6)	4.6	.5

*ข้อความที่มีความคิดเห็นทางลบ

ภาคผนวก จ ใบรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม

		เอกสารเลขที่ ๔๖/๒๕๕๖
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ขอรับรองว่า		
โครงการวิจัย	: ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ต่อความรู้เรื่องเพศศึกษาและความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ (Effect of Problem Based Learning Towards Knowledge on Sex Education and Options on Sex Risk Behaviors Among Mutthayomsuksa 4 Students)	
โครงการเลขที่	: REH-๔๖๐๔๖	
ชื่อหัวหน้าโครงการ	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารยา อุดมตระกูล	
สังกัด	: สำนักวิชาแพทยศาสตร์	
เป็นโครงการวิจัยที่ไม่ขัดต่อหลักจริยธรรมสากลตามคำปฏิญญาเฮลซิงกิ (The Declaration of Helsinki) และแนวทางจริยธรรมการวิจัยในคนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕		
จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการที่เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้ ณ วันที่ ๓ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖		
 ลงชื่อ..... (รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีชา อุปโยคิน) รองประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ปฏิบัติการแทน ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง		

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - สกุล นางอารยา อุดลตระกูล (Mrs. Araya Adultrakul)

ตำแหน่ง และ สถานที่ทำงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

โทรศัพท์ 053-916580 E-mail araya.ad@gmail.com

วุฒิการศึกษา

2526 วท.ม. (กายวิภาคศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2521 วท.บ. (พยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง) วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช

ประวัติการเผยแพร่ผลงานวิจัย

1. Sripairojkul B., Adultrakoon A., 2000., Anatomical position of the asterion and its underlying structures. J. Med. Assoc. Thai Vol 83 No 9, February., 186-191
2. Sripairojkul B., Oewsakul T., Adultrakoon A., 1999., Anatomical landmark for internal jugular vein catheterization for detection of jugular venous oxygen saturation in Thai people. J. Med. Assoc. Thai Vol 82 No 2, February., 1112-1115
3. ชมนาด พจนามাত্র, อารยา อุดลตระกูล และคณะ (2553) การพัฒนาการพัฒนาศักยภาพแกนนำในการสร้างเสริมสุขภาพผู้ต้องขังหญิง ในทัณฑสถานหญิงเชียงรายวารสารพยาบาลศาสตร์ และสุขภาพ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 35 ฉบับที่ 3

2. ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล นางชมนาด พจนามাত্র (Mrs. Chomnard Potjanamart)

ตำแหน่ง และ สถานที่ทำงาน

รองศาสตราจารย์

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

โทรศัพท์ 053-916880 E-mail: chomnard@gmail.com

วุฒิการศึกษา

2550 : DN. Latrobe University, Australia

2537 : Post graduate Diploma in Primary Health Care, University of Western Australia, Australia

2532 : วท.ม. (การบริหารสาธารณสุขมูลฐาน) , ม.มหิดล

2523 : วท.บ. (พยาบาลสาธารณสุข) , ม.มหิดล

ประสบการณ์เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

2554 : การพัฒนาหมู่บ้านนำร่องด้านอาหารปลอดภัย สนับสนุนโดยเครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน

2553 : วิถีชีวิต พฤติกรรมและผลกระทบทางสุขภาพจากการดื่มสุราในแรงงานภาคเกษตรกรรม สนับสนุนโดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

2002: Community participation in prevention of HIV and support for person living with HIV/AIDS and their families. Supported by UNDP

1999 : Educational program on HIV/AIDS prevention and care for adolescents who are living in congested areas ChiangMai Municipality . Supported by WHO.

ประสบการณ์เป็นผู้ร่วมวิจัย

2554 : การพัฒนาศักยภาพแกนนำในการสร้างเสริมสุขภาพผู้ต้องขังหญิง ในทัณฑสถานหญิง เชียงราย.

2550 : Community Mobilization for Improving Quality of Life of People Living with HIV/AIDS. Supported by WHO

2549 : การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ขายยาต้านไวรัส support by WHO

2547 : การศึกษาสถานการณ์เด็กกำพร้าและเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี/เอดส์ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย และรูปแบบความช่วยเหลือ support by WHO

2547 : การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนและแกนนำชุมชน เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันการสูบบุหรี่และการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ support by UNFPA

2546 : การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ กรณีศึกษาการพัฒนาเมืองและการขนส่งเมือง เชียงใหม่ ระยะที่ 1 ขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

2545 : In-dept Country Assessment of Nursing and Midwifery Workforce Management

2545 : ความต้องการของผู้รับบริการและผู้ให้บริการเกี่ยวกับชุดบริการดูแลสุขภาพที่บ้านสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน

2000. Developing ability of individual , family and community: coping with death and dying from AIDS . Supported by WHO.

2008 . EQ among Children who are affected and infected by HIV/AIDS in Northern Thailand. Supported by WHO.

2002. School based program for HIV/AIDS prevention for adolescent school children.

การตีพิมพ์เผยแพร่

1. ชมนาด พจนามาร์ และคณะ. (2555) การพัฒนาหมู่บ้านนำร่องด้านอาหารปลอดภัย: กรณีศึกษาหมู่บ้านเกษตรกรรม ตำบลแม่ข้าวต้ม จังหวัดเชียงราย. พยาบาลสาร. ปีที่ 39 ฉบับที่ 1.
2. ชมนาด พจนามาร์ และคณะ. (2553). วิถีชีวิต พฤติกรรมและผลกระทบทางสุขภาพจากการดื่มสุรา ในแรงงานภาคเกษตรกรรม. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา. ปีที่ 8 ฉบับที่ 3.
3. W, Senaratana., Potjanamart., C .,& Yimyam, S. (2008). EQ among Children who are affected and infected by HIV/AIDS in Northern Thailand. AIDS.

3. ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวกนกทิพย์ สว่างใจธรรม (Miss Kanokthip Sawangjaithum)

ตำแหน่ง และ สถานที่ทำงาน

อาจารย์

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

โทรศัพท์ 053-916911 E-mail: kanokthip.saw@mfu.ac.th

วุฒิการศึกษา

วท.ม. (วิทยาศาสตร์การกีฬา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วท.บ. (กายภาพบำบัด) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลงานทางวิชาการ

บทความวิจัย

1. ผลของการออกกำลังกายในน้ำอุ่นไขมันและความเครียดในวัยรุ่น, กนกทิพย์ สว่างใจธรรมและสรายุทธ มงคล การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ครั้งที่ 10

2. ผลของการออกกำลังกายในน้ำที่มีต่อสมรรถภาพของระบบหัวใจและหายใจในผู้ป่วยอัมพาตครึ่งซีก, กนกทิพย์ สว่างใจธรรมและสรายุทธ มงคล การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนครั้งที่ 9 1405-1413 file:///F:/o_sci_sport.html

3. การเปรียบเทียบสมรรถภาพปอดของคนทีสูบบุหรี่พื้นบ้าน(ชัย)คนทีสูบบุหรี่ชอง และคนทีไม่สูบบุหรี่ในจังหวัดเชียงรราย โดย สรยุทธ มงคล, ไอลดา มุฮำหมัดอารี, กนกทิพย์ สว่าง ใจธรรม, ศิวรักษ์ กิจชนะไพลุลย์ วารสารกายภาพบำบัด ปีที 34 ฉบับที 2 ปี 2555

4. การศึกษาเปรียบเทียบเวลาปฏิกริยาตอบสนอง ของคนทีสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ โดย สรยุทธ มงคล กนกทิพย์ สว่างใจธรรม วารสารกายภาพบำบัด 34(3) : 1-8

5. การเปรียบเทียบการจินตภาพในนักกีฬาประเภททักษะเปิดและทักษะปิด
Comparisons of Imagery among Closed and Open Skill Athletes โดย ศศิมา พุกุลานนท์และ กนกทิพย์ สว่างใจธรรม การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ครั้งที่ 9 1446-1451 file:///F:/o_sci_sport.html
บทคัดย่อ

6. ผลของการออกกำลังกายในน้ำทีมีต่อการเคลื่อนไหวของข้อเข่าในผู้ป่วยหญิงทีมีภาวะ ข้อเข่าเสื่อม โดย รัตรี เรืองไทย, กนกทิพย์ สว่างใจธรรม และวัลลีย์ ภัทโรภาส นิทรรศการ “บน เส้นทางงานวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”
http://www.rdi.ku.ac.th/kasetfair49/Social/s_09/s_09.htm

7. ผลของการออกกำลังกายแบบไท้จี้ จี้กง ต่อการทดสอบการเดิน 6 นาทีในผู้สูงอายุ, กนกทิพย์ สว่างใจธรรม มงคลเลิศ อื่นคำแดง เกศรินทร์ กันทะเนตรและศกุนิชญ์ นิ้ม อนุสรณ์กุล. การประชุมวิชาการ กายภาพบำบัดแห่งชาติ ครั้งที่ 5 วันที่ 24-28 เมษายน 2556.

8. การศึกษาผลแบบเฉียบพลันของการกดจุดบำบัดในผู้ทีมีอาการปวดหลังส่วนล่าง, จินตนา แก้วหล้า จิตินันท์ ทามาศ วุฒิสาน แสงแก้ว และ กนกทิพย์ สว่างใจธรรม. การประชุม วิชาการ กายภาพบำบัดแห่งชาติ ครั้งที่ 6 วันที่ 22-25 เมษายน 2557.
ผลงานวิจัย

9. การศึกษาเปรียบเทียบค่าความแข็งแรงของกล้ามเนื้อหายใจในคนทีสูบบุหรี่ สูบบุหรี่ มือสองและไม่สูบบุหรี่

10. การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับชุมชนผสมผสานภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านสุขภาพและการสร้างเสริมสุขภาพ ด้วยการออกกำลังกาย

11. ผลของการออกกำลังกายด้วยยางในโรงจักรยานร่วมกับร่วางย่อนยุคต่อสมรรถภาพ ทางกายและการทรงตัวในผู้ทีมีภาวะอ้วนลงพุง
บทความวิชาการ

12. ออกกำลังกายในน้ำ Aquatic Exercise, กนกทิพย์ สว่างใจธรรม วารสาร มหาวิทยาลัย คริสเตียน ปีที 13 ฉบับที 3 กันยายน-ธันวาคม 2550